

Concept Jaarstukken 2024

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	3
1.1	Algemene beschouwing.....	3
1.2	Leeswijzer.....	4
1.3	Rekeningresultaat.....	5
1.4	Regionaal Investeringsfonds.....	6
1.5	Bestuur.....	9
2	Jaarverslag Programma verantwoording.....	11
2.1	Programma Strategie en Beleid.....	11
2.1.1	Regionale Investeringsagenda.....	11
2.1.2	Toekomstverkenningen.....	12
2.1.3	Projecten.....	13
2.1.4	Fondsen en subsidies.....	16
2.1.5	Regionaal beleid en monitoring.....	19
2.1.6	Wat heeft het programma Strategie en Beleid gekost?.....	22
2.2	Programma Regionale Uitvoering.....	23
2.2.1	Regionaal Bureau Leerrecht.....	23
2.2.2	Woonurgenties.....	25
2.2.3	Regiotaxi.....	25
2.2.4	Wat heeft het programma Regionale Uitvoering gekost?.....	26
2.3	Programma Bedrijfsvoering.....	27
2.3.1	Overhead.....	27
2.3.2	Algemene dekkingsmiddelen.....	29
2.3.3	Wat heeft het programma Bedrijfsvoering gekost?.....	30
3	Jaarverslag Paragrafen.....	31
3.1	Lokale heffingen.....	31
3.2	Weerstandvermogen en risicobeheersing.....	31
3.3	Financiering.....	36
3.4	Bedrijfsvoering.....	38
3.4.1	Algemeen.....	38
3.4.2	Rechtmatigheid.....	40
3.4.3	Klachtenbehandeling.....	41
3.5	Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo).....	42
3.6	Wet Gemeenschappelijke Regelingen.....	43
4	Jaarrekening 2024.....	45
4.1	Balans en toelichting op de balans.....	45
4.1.1	Balans.....	45
4.1.2	Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling.....	47
4.1.3	Toelichting op de balans.....	48
4.1.4	Overzicht van niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen.....	57
4.2	Overzicht van baten en lasten.....	58
4.2.1	Toelichting op het overzicht van baten en lasten.....	59
5	Besluit.....	77
6	Bijlagen.....	79

6.1	Compensabele BTW voor deelnemende gemeenten.....	80
6.2	Subsidies.....	81

1 Inleiding

1.1 Algemene beschouwing

Het werk dat wij doen is van, voor en door de gemeenten. Samenwerken aan regionale opgaven vraagt inzet vanuit de organisatie Holland Rijnland én vanuit de dertien gemeenten. Samen geven we invulling aan onze ambities en zorgen we dat Holland Rijnland een bloeiende regio blijft waar het fijn is om te wonen, werken en recreëren.

2024 was een bijzonder jaar voor Holland Rijnland. De organisatie heeft inhoudelijk een flinke stap gezet met de vaststelling van de Regionale Investeringsagenda (RIA) en de voorbereidingen van de actualisatie van de gemeenschappelijke regeling.

Met de RIA gaan we onze leefomgeving tussen nu en 2050 gereedmaken voor de toekomst. Daarin maken we ambitieuze keuzes. In deze investeringsagenda zetten we in op het versterken van de regionale samenhang. We gaan 30.500 woningen bouwen en 20.000 banen toevoegen.

We vertalen onze ambities naar vier opgaven: 1. Een bereikbare en verbonden regio 2. Een duurzame en energiezekere regio 3. Een economisch sterke en innovatieve regio 4. Een groene en klimaatbestendige regio. De agenda vormt een grote stap vooruit in samenwerking van de dertien gemeenten. We hebben daarmee gewerkt aan de verdere ontwikkeling van onze regio. Door als gemeenten de handen ineen te slaan nemen we de regie, werken we sneller en profiteren we van efficiëntie en schaalvoordeel.

Holland Rijnland is uiteraard meer dan alleen het ruimtelijk-economisch domein. In 2024 droegen we ook bij aan een efficiënte uitvoering van een aantal sociaal-maatschappelijke uitvoeringstaken: het Regionaal Bureau Leerrecht, de Regiotaxi en de Urgentiecommissie woonruimteverdeling. Het Regionaal Bureau Leerrecht gaf uitvoering aan het beleidsplan 2022-2025 en waarborgde het recht op onderwijs van kinderen en jongeren. Het team woonurgenties droeg zorg voor de rechtvaardige toepassing van de huisvestingsverordening op het gebied van urgentieverklaringen voor de meest kwetsbaren.

1.2 Leeswijzer

In het vervolg van dit hoofdstuk leest u het rekeningresultaat 2024, de stemverhoudingen van het Algemeen Bestuur voor de deelnemende gemeenten en de samenstelling van het Dagelijks Bestuur.

In hoofdstuk 2 vindt u de inhoudelijke verantwoording van de programma's Strategie & Beleid, Regionale Uitvoering en Bedrijfsvoering. Per programma geven we aan wat er in 2024 is bereikt, wat daarvoor is gedaan en welke kosten daarmee waren gemoeid.

Hoofdstuk 3 bevat de paragrafen van de jaarstukken. Nieuw is de verantwoording over de ontvangen en afgehandelde klachten in de paragraaf Bedrijfsvoering. De jaarrekening is tot slot opgenomen in hoofdstuk 4 met daarin de balans, de toelichting op de balans en het overzicht van baten en lasten inclusief toelichting. Verder, vanaf verantwoordingsjaar 2023, legt het Dagelijks Bestuur (DB) verantwoording af over de rechtmatigheid in plaats van de accountant. Hiertoe toetste het DB het rechtmatig handelen van de organisatie op de drie criteria: het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium. Ook deze verantwoording hebben we opgenomen in dit hoofdstuk.

Leeswijzer beleidsverantwoording:

- Indicatie van de realisatie van voornemens en prestaties geven we aan de hand van een stoplicht. De te beoordelen voortgang kan per activiteit verschillen: op kwaliteit (leveren we de beoogde kwaliteit?), op kwantiteit (halen we aantallen?) en/of tijd (vindt realisatie plaats volgens de planning). Hierin proberen we zo volledig mogelijk te zijn. We onderscheiden drie kleuren:
 - rood: activiteit niet gerealiseerd.
 - oranje: activiteit niet geheel gerealiseerd **of** activiteit gerealiseerd (output) maar effect van de gerealiseerde activiteit niet conform verwachting (wel *output*, geen *outcome*)
 - groen: activiteit en effect van activiteit gerealiseerd.

Leeswijzer financiële tabellen:

- Directe kosten: kosten voor leveringen, goederen en diensten die rechtstreeks ten laste komen van projecten in de programma's;
- Kosten werkorganisatie: kosten voor personeel, huur gebouw en dergelijke die via toerekening van uren worden verdeeld over de projecten in de programma's;
- Directe baten: baten die rechtstreeks ten gunste komen van projecten in de programma's. Het gaat voornamelijk om subsidies van Rijk en provincie, aanvullende bijdragen en subsidies van gemeenten of bijvoorbeeld leges.

1.3 Rekeningresultaat

In het jaar 2024 vervolgde Holland Rijnland de ingeslagen weg naar normaal. Met de voorbereidende werkzaamheden voor de vaststelling van de RIA en de actualisatie van de GR grotendeels achter de rug, richten we de blik op de reguliere taken van de organisatie. Daarnaast hield de organisatie de controle op de financiën. In een omgeving waarin het Ravijnjaar 2026 het discours beheerste, hield Holland Rijnland zowel beleidsmatig, uitvoerend als financieel koers. Dat zien we terug in het rekeningresultaat van 2024: we sluiten het jaar af met een resultaat voor bestemming van € 45K (Voordeel).

Hoe is het resultaat opgebouwd?

Met de laatste begrotingswijziging 2024 gaven we aan te verwachten uit te komen op een negatief resultaat van € 67K. In de resterende maanden stuurden we erop om een negatief resultaat te voorkomen. Daarin zijn we geslaagd. Het programma Regionale Uitvoering realiseerde ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 16K. Het resultaat van Strategie en Beleid is € 156K positief na onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves en het resultaat van bedrijfsvoering bedraagt € 60K negatief ten opzichte van de begroting. Opgeteld bedraagt dit een voordeel van € 112K ten opzichte van de begroting. Gesaldeerd met het negatieve saldo van € 67K met de laatste begrotingswijziging komen we uit op een positief rekeningresultaat van € 45K.

Toelichting op hoofdlijnen

Het programma Regionale Uitvoering sloot het jaar af met een positief resultaat van € 16K. Dit komt voornamelijk door een positief resultaat op het Regionaal Bureau Leerrecht waar vacatures later zijn ingevuld dan verwacht en we meer salarislasten hebben doorbelast aan derden wegens detacheringen.

Het programma Strategie en Beleid sluit 2024 af met een positief resultaat van € 157K ten opzichte van de begroting na de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Dit is een optelsom van meerdere kleine meevallers of uitgestelde werkzaamheden op verschillende activiteiten. Het grootste verschil betreft een voordeel van € 58K op het project doorfietsroutes en een voordeel van € 71K op het product RIA.

Op de bedrijfsvoering realiseerde Holland Rijnland een negatief resultaat ten opzichte van de begroting van € 61K. Dat verklaren we door hogere lasten dan begroot op het product overige baten en lasten waar we de lasten voor personeelsvoorzieningen hebben genomen (nadeel € 139K). Verder realiseerden we minder rentebaten dan verwacht met de turap, wegens een onvolkomenheid in de administratie bij IDA die in één keer met terugwerkende kracht is gecorrigeerd (nadeel € 65K). Op de overhead - de ondersteuning van het primaire proces - realiseerde Holland Rijnland juist een voordeel van € 143K ten opzichte van begroot.

1.4 Regionaal Investeringsfonds

Het Regionaal Investeringsfonds (RIF) heeft als doel de bereikbaarheid en de leefbaarheid van de regio Holland Rijnland te verbeteren. Het is in 2007 ingesteld door de deelnemende gemeenten en bedoeld om vijf programma's te financieren:

1. De Rijnlandroute
2. Het Hoogwaardig OV-netwerk Zuid Holland Noord (HOV-netwerk ZHN)
3. Het Programma Ontsluiting Greenport (POG)
4. Vitalisering Greenport Duin- en Bollenstreek (Greenport Ontwikkelings Maatschappij, GOM)
5. Regionaal Groenprogramma.

In totaal dragen de gemeenten in tranches € 180.000.000 bij over de periode 2007-2024. De uitvoering van enkele projecten binnen het RIF loopt nog door na deze periode. Behalve de bijdragen van gemeenten hebben Rijk en provincie Zuid-Holland ook fors bijgedragen aan de realisatie van de projecten. In onderstaande tabel staat de verdeling inclusief de prognose totale uitgaven RIF:

Project	Budget RIF	Realisatie t/m 2024	Prognose totale uitgaven RIF
Rijnlandroute	75.000.000	75.000.000	75.000.000
HOV-netwerk Zuid-Holland Noord	37.500.000	37.363.200	37.363.200
Noordelijke ontsluiting Greenport	37.500.000	13.000.000	37.500.000
Vitalisering Greenport Duin- en Bollenstreek (GOM)	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Regionaal Groenprogramma	20.000.000	17.427.343	19.930.467
Totaal	180.000.000	152.790.543	179.793.667

**Alle bedragen zijn exclusief rente*

Bovenstaande tabel laat zien dat de RIF-gelden voor nagenoeg alle programma's volledig worden benut. Bij het Groenprogramma is sprake van een lichte onderschrijding,

Voor meer inhoudelijke informatie over het RIF verwijzen we naar paragraaf 2.1.4.

Ten aanzien van het Groenprogramma, dat via de exploitatie van Holland Rijnland loopt, is nagegaan in hoeverre de projecten waaraan we bijdragen al zijn gerealiseerd. Hiermee is rekening gehouden in de administratie. De lasten zijn al opgenomen in de administratie terwijl de betaling door Holland Rijnland nog moet plaatsvinden. Pas bij de eindverantwoording vindt deze daadwerkelijke betaling plaats.

In 2024 hebben de gemeenten de laatste begrote bijdrage van € 5.872.514 voldaan. Dit bedrag is direct in het fonds gestort. Naast de bijdragen van gemeenten ontvangt Holland Rijnland rentebaten op de middelen als inkomsten in het RIF. De rentebaten voegen we toe aan het fonds en houden we aan als buffer voor de uitvoering van projecten waar een mogelijke overschrijding op verwacht wordt. Daarnaast bieden de rentebaten de mogelijkheid de beheerskosten voor het RIF te dekken. Aangezien we tot op heden geen grote overschrijdingen verwachten op de RIF-projecten, is er eind 2024 door het Algemeen Bestuur besloten om € 1,8 miljoen van deze rentebaten op de RIF gelden

terug te betalen aan de deelnemende gemeenten. Deze terugbetaling vindt plaats in 2025. Het gaat hierbij over de rentebaten over de periode tot en met het jaar 2023.

Stand per 1 januari 2024		29.763.199
Ontvangsten:		
Totaal ontvangen van de gemeenten	5.872.514	
Rentebaten 2024	1.152.803	
Totaal opbrengst		7.025.317
Uitgaven:		
Rijnlandroute	0	
HOV-netwerk ZHN	0	
Programma Ontsluiting Greenports (POG)	6.000.000	
Vitalisering Greenport Duin- en Bollenstreek (GOM)	0	
Regionaal Groenprogramma	542.392	
Personeelslasten	110.468	
Terugbetaling RIF gelden aan gemeenten t/m 2023	1.883.866	
Totaal besteed		8.536.725
Stand per 31 december 2024		28.251.791
Verantwoording		
Verantwoord op ontvangen RIF-gelden	26.418.955	
Rentecorrectie op ontvangen RIF-gelden	685.037	
		27.103.992
Rente saldo		1.147.799
Totaal		28.251.791

Overzicht RIF-bijdrage per gemeente	Bijdrage t/m 2023	Bijdrage 2024	Bijdrage t/m 2024
Kaag & Braassem	5.817.320	284.345	6.101.665
Hillegom	6.695.752	243.847	6.939.599
Katwijk	27.631.409	1.166.355	28.797.764
Leiden	48.183.670	2.033.891	50.217.561
Leiderdorp	8.565.330		8.565.330
Lisse	6.414.259	270.754	6.685.013
Noordwijk	15.097.367	637.278	15.734.645
Oegstgeest	6.278.211	265.011	6.543.222
Teylingen	11.462.416	483.842	11.946.258
Voorschoten	8.964.711	378.411	9.343.122
Zoeterwoude	2.577.030	108.780	2.685.810
Subtotaal exclusief rentecorrectie	147.687.475	5.872.514	153.559.989
Rentecorrectie	685.037	0	685.037
Subtotaal inclusief rentecorrectie	148.372.512	5.872.514	154.245.026
Katwijk: aanvullende bijdrage RIF - 2e tranche Rijnlandroute	8.627.300	0	8.627.300
Leiderdorp: aanvullende bijdrage RIF - 2e tranche Rijnlandroute	754.974	0	754.974
Leiden: aanvullende bijdrage RIF - 2e tranche Rijnlandroute	16.372.700	0	16.372.700
Totaal	174.127.486	5.872.514	180.000.000

1.5 Bestuur

De regio Holland Rijnland bestaat uit dertien gemeenten: Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude. Deze regiogemeenten worden vertegenwoordigd door de 33 leden van het Algemeen Bestuur.

Het Algemeen Bestuur kwam in 2024 vijf keer bijeen voor een vergadering, op 31 januari, 3 april, 26 juni, 23 oktober en 18 december.

Algemeen bestuur en stemverhouding per 31 december 2024

	Gemeente	Aantal AB leden	Stem per lid	totaal
1.	Alphen aan den Rijn	3	1 x 18 stemmen 1 x 17 stemmen 1 x 1 stem	36
2.	Hillegom	2	1 x 5 stemmen 1 x 4 stemmen	9
3.	Kaag en Braassem	2	1 x 5 stemmen 1 x 4 stemmen	9
4.	Katwijk	3	2 x 10 stemmen 1 x 1 stem	21
5.	Leiden	4	1 x 19 stemmen 1 x 18 stemmen 2 x 1 stem	39
6.	Leiderdorp	2	1 x 5 stemmen 1 x 4 stemmen	9
7.	Lisse	3	2 x 4 stemmen 1 x 1 stem	9
8.	Nieuwkoop	3	2 x 4 stemmen 1 x 1 stem	9
9.	Noordwijk	2	1 x 8 stemmen 1 x 7 stemmen	15
10.	Oegstgeest	2	1 x 5 stemmen 1 x 4 stemmen	9
11.	Teylingen	2	2 x 6 stemmen	12
12.	Voorschoten	3	2 x 4 stemmen 1 x 1 stem	9
13.	Zoeterwoude	2	1 x 2 stemmen 1 x 1 stem	3
Totaal		33		189

Samenstelling van het Dagelijks Bestuur per 31 december 2024

P.J. Heijkoop	Voorzitter en portefeuillehouder Algemeen Bestuurlijke Zaken
J.W.E. Spies	Vicevoorzitter en portefeuillehouder Ruimte
R.J. van Duijn	Portefeuillehouder Economie
P. de Bruijn	Portefeuillehouder Bestuur en Middelen
Y. van Delft	Portefeuillehouder Duurzaamheid, Energie en Groen
I.G. Mostert	Portefeuillehouder Mobiliteit
J.A.C. Langeveld	Portefeuillehouder Maatschappij en Wonen
L.P. Vokurka	Secretaris-Directeur

2 Jaarverslag Programma verantwoording

2.1 Programma Strategie en Beleid

In de inleiding benoemden we al in het kort de verschillende werkzaamheden die we uitvoeren binnen het programma Strategie en Beleid van Holland Rijnland. In 2024 is er gewerkt aan de uitvoering op de volgende onderdelen:

- Regionale Investeringsagenda
- Toekomstverkenningen
- Projecten
- Fondsen en Subsidies
- Regionaal Beleid en Monitoring

Met het vaststellen van de Regionale Investeringsagenda - de inhoud in april, en het “hoe” in december - in het AB van Holland Rijnland, is daarmee een belangrijk kader vastgesteld voor regionaal samenwerken. Dat biedt houvast voor inzet en prioritering voor de komende jaren.

In dit hoofdstuk gaan we per product in op het antwoord op de vragen ‘wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan’. Tot slot laten we zien wat het heeft gekost.

2.1.1 Regionale Investeringsagenda

De Regionale Investeringsagenda is een overtuigend, gezamenlijk verhaal over de opgaven en een aantal concrete investeringsprojecten voor de regio Holland Rijnland. Hiermee positioneren we onszelf als regio bij andere overheden en kunnen bij hen gericht aankloppen voor cofinanciering van de investeringsprojecten. De Regionale Investeringsagenda bestaat uit een drietal gebiedsgerichte programma's. Daarmee komen we tot concrete projecten die bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van onze regio:

- de Stedelijke As,
- het Groene Hart,
- de Duin- en Bollenstreek.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Op 3 april stelde het AB (Algemeen Bestuur) de Regionale Investeringsagenda vast. Hiermee werd een belangrijke basis gelegd om aan de slag te gaan met de veertien projecten uit de projectenportefeuille en het Thematisch Fonds. Met de vaststelling van de RIA is afgesproken, voordat de financiële middelen worden vrijgegeven, een beheersverordening op te stellen waarin bestuurlijke spelregels zijn gevat voor hoe we samenwerken met de investeringsagenda. In de loop van 2024 is de verordening opgesteld en voor zienswijze voorgelegd bij de dertien gemeenteraden. Op 18 december stelde het AB de verordening vast. Hiermee gaat het werken aan de veertien projecten uit de RIA echt van start. Naast de veertien projecten uit de projectenportefeuille, is er het in te richten Thematisch Fonds. Om kader aan het fonds te geven, worden thematische programma's opgesteld. De definitieve uitwerking van de thematische programma's gebeurt in Q1 2025. Tijdens het AB van 26 maart worden de thematische programma's vastgesteld. Met de vaststelling van de thematische programma's staat het Thematisch Fonds open voor aanvragen		

2.1.2 Toekomstverkenningen

Voor de thema's Openbaar vervoer, Economie en Groenprogramma 2.0 is verder denkwerk nodig om als regio onze positie hierin te bepalen. In 2023 startten we samen met de gemeenten met dit denkwerk. In 2024 gingen we over tot uitvoering.

2.1.2.1 Openbaar Vervoersvisie

Beoogd doel

Een gedragen visie en strategie voor het openbaar vervoersysteem 2050 in Holland Rijnland. Deze visie schetst hoe het OV-netwerk bijdraagt aan het accommoderen van verstedelijkingsopgaven, het versterken van economische potentie, het invulling geven aan milieu- en klimaatopgaven en het verbeteren van gezondheid, veiligheid en leefomgeving. Bij het opstellen hanteren we als specifieke aandachtspunten: de instandhouding van de bereikbaarheid van het platteland, de veranderende wensen en eisen van klimaat- en milieuwetgeving, de ondersteunende functie van het OV-netwerk voor de verdere ontwikkeling van de Stedelijke As en de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen in de regio's en gemeenten om Holland Rijnland heen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het vaststellen van een concept van de ov-visie 2050 in 2024 is niet gelukt. Wel stelden we in 2024 een startdocument op met bestuurlijke en ambtelijke steun om te komen tot twee "sporen" rondom een OV-visie: een OV-visie ontwikkelen en een lobbytraject. In Q1 van 2025 geven we de opdracht aan een onderzoeksbureau om een rapport op te stellen voor de OV-visie. Het lobbytraject wordt in een later stadium vormgegeven en gestart. Qua planning koersen we op vaststelling van de visie in 2025.		

2.1.2.2 Economische visie

Beoogd doel

Ontwikkelen van een scherp economisch profiel voor de regio, voornamelijk geënt op verbinding van economische activiteiten op het gebied van gezondheid, circulariteit en maakindustrie. We versterken de banden tussen de kennisclusters en het mkb in de regio, waarbij brede welvaart centraal staat. Dat betekent dat economische groei in balans is met zaken als gezondheid, onderwijs, milieu, leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en veiligheid.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Allereerst is onderzoek uitgevoerd naar het economisch profiel van de regio, waaruit een aantal sterke sectoren naar voren kwamen. De sectoren hightech, zorg, onderwijs, bio-science, greenports en bouw leveren de belangrijkste bijdragen aan de regionale economie. Het onderzoek, uitgevoerd door Atlas Research, is in juni 2024 opgeleverd en door het Dagelijks Bestuur vastgesteld. Vervolgens stelden we een Regionaal Economisch Koersdocument op, waarin de focus van de regio is verwoord door de inzet op de sterke (toekomstbestendige) sectoren en de versterking van de economische clusters en ecosystemen. We streven naar een inclusieve arbeidsmarkt waarin alle talenten tot hun recht komen en stimuleren cluster overstijgende innovatie ten behoeve van de maatschappelijke opgaven. De economische koers geeft richting op waar de regio de samenwerking vormgeeft en de capaciteit en de middelen op worden ingezet. Het Dagelijks Bestuur besprak het koersdocument in december 2024. Op 26 maart 2025 wordt het ter vaststelling aangeboden aan het Algemeen Bestuur.		

2.1.2.3 Groenprogramma 2.0

Beoogd doel:

Realiseren van projecten op het gebied van natuur, biodiversiteit en recreatie die zijn gefinancierd uit het Groenprogramma (GP). Gezien het succes van het GP besloot het Algemeen Bestuur om het programma voort te zetten in de vorm van een Thematisch programma Groen en Klimaatbestendig in de Regionale Investeringsagenda (RIA). Daarnaast zijn in de RIA twee prioritaire (investerings)projecten opgenomen die raakvlakken hebben met het Thematisch programma Groen en Klimaatbestendig. Dit zijn: project 10, Groenblauw Raamwerk en project 11, Benutten en versterken landschappelijke kwaliteiten.

We hebben gewerkt aan de evaluatie en afronding van het huidige Groenprogramma (2026). De uitkomsten van de evaluatie gebruikten we als input voor de RIA en het daarbij behorende Thematisch programma Groen en Klimaatbestendig. In 2024 realiseerden we onder andere het project bloemrijke bermen in Noordwijk en delen van het project Singelpark in Leiden. Daarnaast bestemden we, in samenwerking met Leidse Ommelanden en Duin- en Bollenstreek, het restantsaldo van dit programma.		

2.1.3 Projecten

Aan de hand van projecten of programma's beogen we concrete doelstellingen te realiseren. Hier is sprake van een duidelijk begin en eind, met een concreet resultaat. De huidige lopende projecten zijn: Regionale Energie Strategie, Doorfietsroutes, Regiodeal Sierteeltregio en Kantoren- en bedrijventerreinenstrategie.

2.1.3.1 Regionale Energie Strategie

Beoogd doel:

De regio heeft de ambitie om in 2050 een energieneutrale regio te zijn. De aanpak van de onderwerpen energie en energietransitie loopt momenteel vooral via de lijnen van de Regionale Energie Strategie (RES) waarbij de formele en besluitvormende rol ligt bij de gemeenten, de provincie en de waterschappen. Na de vaststelling van de RES constateerde de regio in 2023 dat

er onvoldoende resultaat wordt behaald. Daarnaast heeft netcongestie een steeds grotere impact op de regio. Om de samenwerking te versterken, is in 2023 het Energieprogramma Holland Rijnland vastgesteld. Dit programma vormt de basis voor de samenwerking op het gebied van energie in toekomstige jaren. Hierbij kijken we breed naar het energiesysteem in zijn geheel en zoomen we in op de regionale aspecten van de warmtetransitie en de opwekopgave.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

In de samenwerking op het energieprogramma is veel bereikt in 2024. We ontwikkelden het Toekomstbeeld voor het energiesysteem van 2050. Dit toekomstbeeld geeft inzicht waar de regio op kan sturen om te komen tot een robuust energiesysteem. Wat de gemeenten kunnen doen om daar te komen, vertaalden we naar een actieagenda. Deze werken we in 2025 verder uit en zal in de individuele colleges worden vastgesteld. De taskforce netcongestie hielp de gemeenten bij het vlottrekken van ruimtelijke processen rondom onderstations. Met relatief weinig middelen werden grote vertragingen voorkomen. Ook is inzet gepleegd op energyhubs, batterijen en solarcarports. De opdracht op het gebied van warmte is om te werken aan vergroting van de haalbaarheid en borging van de regionale samenhang. Hierbij zijn de volgende conclusies getrokken • Bronnenonderzoek: er is potentieel voldoende warmte • Meerwaarde onderzoek: welke transport verbinding tussen de gemeenten hebben meerwaarde? Het best verbonden netwerk komt hieruit als meest gunstig • Governance en kavelstrategie: het verbinden van regionale bronnen tussen gemeenten, vraagt om samenwerking en onderlinge afstemming. Ook stemmen de gemeenten in de regio de inrichting van de kavels af Om de haalbaarheid te vergroten, ondersteunt de taskforce Warmte gemeenten. Dit is onder andere bij communicatie- en participatieprocessen en het maken van schetsontwerpen van wijken in Leiden. Aardwarmte Rijnland kreeg ondersteuning bij het ontwikkelen van een kavelstrategie. Daarnaast doorliepen we in de provincie Zuid-Holland een intensief traject om tot een betere samenwerking te komen tussen de gemeenten onderling en om tot betere randvoorwaarden te komen van het Rijk om tot realisatie te komen. Dit resulteerde in een advies aan de minister van Klimaat en Groene Groei dat gedeeltelijk werd overgenomen.		

2.1.3.2 Doorfietsroutes

Beoogd doel:

Het organiseren, optimaliseren en realiseren van een sluitend gezond en energiek doorfietsnetwerk tussen de kernen en werkgebieden in de regio. Dit betreft 150 à 200 kilometer nog te realiseren doorfietspaden.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2024 ronden we het onderzoek naar de actualisatie van het doorfietsroutenetwerk Holland Rijnland af. Aan de hand van dit onderzoek, stellen we een programmaplan op voor het RIA-project Doorfietsen. Dit programmaplan is naar verwachting gereed in Q1 2025. In het onderzoek benoemen we vier prioritaire routes. Voor een van deze routes, de route Katwijk-Oegstgeest-Leiden, startten we in Q4 2024 met een verkennend onderzoek. In het kader van de Mobiliteitsaanpak Noordelijke Duin- en Bollenstreek & Haarlemmermeer benoemden we drie kansrijke doorfietsroutes voor de te nemen fietsmaatregelen. Eind 2024 stelde de stuurgroep de prioritering voor deze kansrijke routes vast. Het Regionaal Management Team stelde het plan van aanpak vast. Aan de hand van dit plan van aanpak starten we in Q1 2025 met de verkenning van twee doorfietsroutes in de Noordelijke Duin- en Bollenstreek.		

2.1.3.3 Regio Deal Sierteeltregio

Beoogd doel:

We streven naar de realisatie van een Regio Deal voor de drie Greenportregio's, gericht op de versterking van de brede welvaart met de dimensies 'hier en nu', 'later' en mogelijk 'elders'. De speerpunten van de Regio Deal zullen zijn: arbeidsinzet, duurzaamheid en circulariteit. We beogen een transitie waarin people, planet, profit (PPP) hand in hand gaan. Dit doen we gebiedsbreed; we beperken ons niet tot de bedrijven en mensen die in de greenport zelf actief zijn.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

In februari 2024 werd de Regio Deal aanvraag voor de sierteeltregio, zoals ingediend bij het ministerie van Binnenlandse Zaken in oktober 2023, niet geselecteerd voor het sluiten van een Deal tussen de regio en het Rijk. De vijfde tranche Regio Deals pakte niet positief uit voor de Sierteeltregio. Vanaf maart 2024 t/m oktober 2024 is gewerkt aan een nieuwe Regio Deal aanvraag voor de Sierteeltregio, voor de zesde en tevens laatste tranche Regio Deals. Op 31 oktober is de nieuwe aanvraag bij de Rijksoverheid (coördinerend ministerie VRO) ingediend. Op basis van feedback vanuit de ministeries, werd de aanvraag aangepast. De doelgroepen uit de Sierteeltregio en de kwetsbare groepen brachten we beter in beeld en daarop richtten we de aanvraag. Brede welvaart en niet de sector staat centraal. De contacten met de ambtenaren van provincie Noord- en Zuid-Holland en de betrokken ministeries werden beter aangehaald dan bij de eerdere aanvraag. De kansrijkheid op de selectie van Regio Deals voor de zesde tranche werd daarmee verhoogd. Inmiddels is bekend dat onze Regio Deal is geselecteerd voor verdere uitwerking.		

2.1.3.4 Kantoren- en bedrijventerreinenstrategie

Beoogd doel:

Voor het maken van de juiste afwegingen in het benutten van schaarse ruimte, is goed inzicht in de behoefte naar bedrijventerreinen en kantoorruimten voor gemeenten essentieel. Op basis van dit inzicht stellen we een regionale kantorenstrategie en een regionale bedrijventerreinenstrategie op die beantwoordt welk soort kantoren en bedrijvigheid we waar in de regio willen faciliteren. Afronding van de actualisatie van de regionale kantorenstrategie is gepland voor het zomerreces in 2025.

Kantorenstrategie Na het ontvangen van het verzoek van de provincie tot actualisatie van de kantorenstrategie, startte in oktober 2024 de actualisatie. De kantorenstrategie vormt de onderlegger voor de ruimtelijke ontwikkeling voor kantoorruimten. De afgeronde kantorenmonitor (zie 2.1.6.4) wordt meegenomen als bron in de actualisatie. Uitvoering en afronding lopen door tot Q1 2025. Vervolgens zal de provincie voor de zomer 2025 een besluit nemen over de aanvaarding van de kantorenstrategie. Bedrijventerreinenstrategie De bedrijventerreinenstrategie liep eerder dit jaar vertraging op doordat vanuit de subregio's eerst de subregionale onderdelen werden uitgewerkt. In september 2024 stelde het Dagelijks Bestuur van Holland Rijnland de bedrijventerreinenstrategie vast en bood deze aan Gedeputeerde Staten van provincie Zuid-Holland aan. Eind oktober 2024 aanvaardde de provincie de bedrijventerreinenstrategie. Daarmee is de bedrijventerreinenstrategie afgerond.		

2.1.4 Fondsen en subsidies

Holland Rijnland beheert een aantal fondsen en subsidies. Deze dragen bij aan de ambities van de regiogemeenten met financiële bijdragen aan een groot aantal concrete projecten in alle gemeenten. De fondsen zijn: het Regionaal Investeringsfonds (RIF), het Cofinancieringsfonds, LEADER en de provinciale subsidieregeling mobiliteit.

2.1.4.1 Regionaal Investeringsfonds (RIF)

Beoogd doel:

Het Regionaal Investeringsfonds met een omvang van € 180 mln werd in 2008 ingesteld om, via cofinanciering, de bereikbaarheid en de leefbaarheid van de regio te verbeteren. De middelen werden ingezet voor een vijftal projecten/programma's:

- RijnlandRoute. Hiervan is de looptijd verlengd tot 2025.
- Hoogwaardig OV-netwerk Zuid-Holland Noord. Hiervan is de looptijd verlengd tot 2027. Het behelst de volgende grote HOV-projecten:
 - HOV-corridor Leiden-Katwijk-Noordwijk (HOV-bus)
 - Spoorcorridor Leiden-Utrecht (trein)
 - Alphen aan den Rijn-Gouda (trein)
- Programma Ontsluiting Greenport (POG). Dit programma betreft de volgende maatregelen:
 - Mobiliteitsaanpak Noordelijke Duin- en Bollenstreek
 - Maatregelen Middengebied Duin- en Bollenstreek HOV-corridor
 - Noordwijk-Schiphol

Het POG liep tot eind 2022. Voor een aantal maatregelen uit het POG zijn nog geen uitvoeringsovereenkomsten afgesloten en is ruimte voor herprioritering.

- Vitalisering Greenport Duin- en Bollenstreek.
- Regionaal Groenprogramma.

Uit het groenprogramma zijn uitvoeringsovereenkomsten (UO) voortgekomen tussen Holland Rijnland en de Landschapstafels/clusters van gemeenten (Leidse Ommelanden, Duin- en Bollenstreek en Duin, Horst & Weide). De overeenkomsten behelzen de realisatie van projecten op het gebied van landschap, recreatie en natuur. In het Groenprogramma zijn de resterende middelen toebedeeld aan verschillende projecten. De looptijd is verlengd tot 2025.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De geplande activiteiten op het product RIF zijn deels gerealiseerd en deels uitgesteld met een verlenging van de looptijd. Vanuit het Groenprogramma (GP) zijn de volgende projecten gerealiseerd: • Biodivers Biosciencepark • Renovatie Landschuurtjes (Duin- en Bollenstreek) • Engelse- en Franse tuin st. Bavo (Noordwijk) Verder hebben we het GP geëvalueerd. Twee van de belangrijkste conclusies zijn dat het GP de samenwerking tussen gemeenten vergrootte en bijdroeg aan een aanzienlijke cofinanciering van externe partijen. Ten aanzien van het POG geldt het volgende. De besluiten genomen in het Algemeen bestuur over de verlenging van de looptijd van projecten en de inzet van middelen Piet Gijzenbrug, zijn geformaliseerd. Met de gemeente Noordwijk is een projectovereenkomst gesloten en inmiddels zijn de (onderzoeks-)werkzaamheden gestart. Tevens is een eerste aanzet gegeven voor de lobbyactiviteiten met betrekking tot Leiden Utrecht Beter Bereikbaar. Het project Tweede Sluis heeft vertraging opgelopen. In 2025 verwacht Holland Rijnland uitsluitel te geven over de toekomst van het project.		

2.1.4.2 Cofinancieringsfonds

Beoogd doel:

Bevorderen van regionale, bovengemeentelijke initiatieven met een innovatief karakter die bijdragen aan het realiseren van de opgaven van Holland Rijnland.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Met een bijdrage uit het cofinancieringsfonds zijn in 2024 een aantal projecten afgerond. Het gaat onder meer om: • Pilot gewasbescherming in de Duin- en Bollenstreek met behulp van drones, satellieten en data (project Remote Sensing 1). • Schoonwatervoorziening in de greenport Boskoop • Plasmatoorts van Circulair Changes binnen de gemeente Alphen aan den Rijn • Groene Hart Waterstof project • Duurzame mobiliteit Unmanned Valley (fase 2) In 2024 ondersteunde het cofinancieringsfonds een aantal initiatieven uit de regio met een bijdrage. Het gaat om: • Kwartiermaker voor een gezamenlijke human capital aanpak voor de Greenports Boskoop en Duin- en Bollenstreek. De partijen werken toe naar een deelakkoord vanuit de Economic Board Zuid-Holland. • Human Capital versterking via Technolab. Technolab werkt ook toe naar een deelakkoord met de Economic Board Zuid-Holland. Bovenstaande projecten voldoen aan de voorwaarden zoals gesteld in het cofinancieringsfonds. Hiermee bevordert Holland Rijnland regionale, bovengemeentelijke initiatieven met een innovatief karakter die bijdragen aan het realiseren van de opgaven van Holland Rijnland. Daarnaast werkten we in 2024 samen met partijen voor een passende aanvraag uit het cofinancieringsfonds. Deze zullen in 2025 worden aangevraagd.		

2.1.4.3 LEADER

Beoogd doel:

Ondersteuning van initiatieven die bijdragen aan de economische versterking en leefbaarheid van het platteland. Holland Rijnland neemt deel aan het Europese Leaderprogramma Holland Rijnland (2016-2022), waarvan enkele projecten doorliepen tot en met 2024 en in 2025 worden afgesloten.

In de nieuwe periode, 2023-2027, is LEADER Hollandse Plassen weer onderdeel van het Europese landbouw- en plattelandsbeleid. Dit keer valt het binnen het Nationaal Strategisch Plan dat grofweg uit twee pijlers bestaat:

- Pijler 1: directe subsidies voor agrariërs;
- Pijler 2: subsidies voor plattelandsontwikkeling.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor LEADER Holland Rijnland (2016-2022) zijn in 2024 een aantal projecten afgerond, waaronder de gras-groene verbinding (Alphen aan den Rijn), herontwikkeling Wagenloods Landlustweg (Alphen aan den Rijn) en Betekenisvol bezoekerf Hoeve Kazan (Nieuwkoop). De projecten hebben positief bijgedragen aan de economische versterking en leefbaarheid van de regio. Er zijn nog zes projecten in uitvoering. Deze dienen uiterlijk op 31 maart 2025 te zijn afgerond. In april 2024 ging het nieuwe programma Leader Hollandse Plassen (2023-2027) van start. Er zijn circa tien projecten ingediend waarvan acht zijn goedgekeurd en een subsidie gaan ontvangen via de provincie. Holland Rijnland maakt het mogelijk dat beide programma's kunnen worden uitgevoerd. Holland Rijnland fungeert als kassier, rechtspersoon en inhoudelijk adviseur.		

2.1.4.4 Provinciale subsidieregeling mobiliteit

Beoogd doel:

Reductie van het aantal verkeersslachtoffers in Holland Rijnland. Daarbij zetten we in op een permanente verbetering van de verkeersveiligheid door educatie en voorlichting aan verkeersdeelnemers in alle leeftijdsgroepen. De basis hiervoor is het Regionaal Plan Verkeersveiligheid.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2024 voerden we alle projecten uit het Actieprogramma Verkeersveiligheid uit. De gemeenten gaven uitvoering aan hun eigen lokale projecten gedragsbeïnvloeding. Hiervoor ontvingen zij – via ons – provinciale subsidie. In september dienden we bij provincie Zuid-Holland een subsidieaanvraag in van € 2.261.105 euro, voor regionale en lokale projecten gedragsbeïnvloeding voor de jaren 2025-2027. In mei hebben stelden we, op verzoek van de Provincie, een verdeling vast van € 2.850.055 euro subsidie voor lokale infrastructurele projecten.		

2.1.5 Regionaal beleid en monitoring

Onder dit product vallen de beleidsontwikkeling van en monitoring op de regionale beleidsthema's Wonen, Openbaar vervoer, Schiphol, Kantorenmonitor, Arbeidsmarktparticipatie en Huisvesting asielzoekers.

2.1.5.1 Wonen

Beoogd doel:

Maken van regionale afspraken (in de Regionale Woonagenda) over de realisatie van de regionale opgave voor de bouw van 30.500 nieuwe woningen voor 2030. In de Regionale Woonagenda stemmen we de regionale woningbouwopgave af met andere regionale ruimteclaims en anticiperen we op de gevolgen voor onder andere de mobiliteit en de elektriciteitsvoorziening. We besteden aandacht aan kwantiteit en kwaliteit: de juiste woning op de juiste plek. Net als op alle andere vlakken, is samenwerking met het Rijk, de provincie Zuid-Holland en andere partners cruciaal, aangezien dit procedures aanzienlijk kan versnellen. In de regionale woondeal Holland Rijnland zijn afspraken gemaakt met het Rijk, de provincie Zuid-Holland, het hoogheemraadschap, de gemeenten en de woningcorporaties over ieders rol en verantwoordelijkheid. Tot slot streven we middels onze regionale Huisvestingsverordening naar een rechtvaardige en doelmatige verdeling van de schaarse woningen in de sociale sector.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gedurende het jaar hebben we samen met gemeenten, corporaties en huurders een zorgvuldig proces doorlopen voor de actualisatie van de regionale Huisvestingsverordening. In de regionale Huisvestingsverordening maken we met elkaar afspraken over de verdeling van sociale en middeldure huurwoningen in de regio. Initieel was de planning om eind 2024 de conceptverordening vrij te geven voor zienswijzen. In november heeft het DB op advies van de commissie Wonen besloten drie maanden extra te nemen, omdat er nog geen overeenstemming is bereikt over de toewijzing van middenhuurwoningen. Ter inzagelegging is nu voorzien voor eind maart 2025, met het voornemen de verordening vast te stellen in het Algemeen Bestuur in oktober 2025. - Net als elk jaar, regisseerde het Dagelijks Bestuur het proces van het regionaal woningbouwprogramma. Dit is het bouwprogramma voor de komende tien jaar, bestaande uit alle woningbouwplannen in de regiogemeenten. Ook in 2014 zagen we dat gemeenten meer sociale huurwoningen in de programmering opnamen: regionaal is meer dan 34% van de nieuwbouwwoningen een sociale huurwoning. - Net als elk jaar stelde het Dagelijks Bestuur aan het eind van 2024 het aantal contingentplekken vast voor het volgende jaar. Voor het eerst ging dit vooraf aan een halfjaarlijkse monitor, die in september werd besproken met de commissie wonen en maatschappij. Dit gaf een eerste inzicht in de benutting van het aantal plekken. Uiteindelijk is het aantal plekken voor 2025 vastgesteld op 250, op voorstel van Holland Rijnland Wonen en op advies van de commissie wonen, de commissie maatschappij en de beleidscommissie woonruimteverdeling. - In oktober was het Dagelijks Bestuur medeondertekenaar van de Bestuurlijke Overeenkomst Ontwikkeling Gnephoek. Voorafgaand aan deze ondertekening ondernam het Dagelijks Bestuur actie om de regionale afspraken uit de huisvestingsverordening en Regionale Woonagenda hierin goed te laten landen. - In juni 2023 werd de Regionale Woonagenda vastgesteld. Hierin maakten gemeenten afspraken over hoeveel we bouwen, wat voor woningen, waar in Holland Rijnland en voor wie. Om vinger aan de pols te houden over de uitvoering van die afspraken, bood het Dagelijks Bestuur inzicht in de voortgang van de afspraken via de 'Monitor RWA 2023'. Deze monitor is gedeeld met de commissie wonen en laat zien op welke afspraken goede voortgang wordt gemaakt en waar extra inzet nodig is. - Vanuit het Dagelijks Bestuur is in 2024 het instrument 'regionale Versnellingsstafel' verder versterkt. Dit leidde tot een aantal concrete resultaten: Elf projecten zijn versneld, de experts van het RVO Expertteam Woningbouw zijn actief (geweest) op acht projecten en het inzicht in de projectplanning is sterk verbeterd.		

- We organiseerden een inspiratiesessie met corporatiebestuurders en wethouders wonen, waarin is besproken hoe gemeenten en corporaties nog beter kunnen samenwerken om de doelstelling van 30% sociale huur door corporaties te realiseren, zoals vastgesteld in de regionale woondeal. De sessie droeg bij aan wederzijds begrip en versteviging van de relatie.
- Tijdens de ambtelijke regiodag zijn vier ambtelijke informatiesessies georganiseerd, waarbij we aandacht besteedden aan de contingentregeling, het invullen van de planregistratie, de monitor van de RWA en de betaalbaarheid van woningen.
- We voerden het secretariaat voor vier beleidscommissies woonruimteverdeling. Dit is een bestuurlijk overleg tussen drie vertegenwoordigers van gemeenten, drie van corporaties en drie vanuit huurdersorganisaties. Dit overleg draagt bij aan nog beter regionaal woningbouwbeleid, omdat het ook de blik van de huisvesters en de bewoners meeneemt.

2.1.5.2 OV-concessies

Beoogd doel:

We streven naar een pakket van buslijndiensten dat voldoet aan de bereikbaarheidswensen van alle kernen in de regio. Daarnaast streven we, samen met provincie Zuid-Holland, NS en ProRail, naar een frequentieverhoging gedurende de hele dag op de spoorcorridor Leiden-Utrecht. Holland Rijnland coördineert voor de gemeenten van de regio's Holland Rijnland en Midden-Holland de inbreng richting concessieverlener en concessienemer.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De OV-concessie Zuid-Holland Noord is gegund aan Qbuzz. In 2024 werkte Qbuzz aan de uitrol van deze concessie welke op 15 december 2024 daadwerkelijk van start ging. Lopende het jaar rezen er twijfels over de haalbaarheid wat betreft voldoende chauffeurs, voldoende materieel en het op tijd realiseren van de nieuwe remises. Het standpunt van Qbuzz was dat de voorbereidingen op schema lagen. Echter, de eerste ervaringen met de nieuwe concessie kwamen de laatste weken van 2024 niet overeen met de eerder gewekte verwachtingen. Holland Rijnland coördineert voor de gemeenten van de regio's Holland Rijnland en Midden-Holland de inbreng richting concessieverlener en concessienemer. Daarmee stroomlijnde Holland Rijnland de input van gemeenten richting Qbuzz en de reactie van Qbuzz richting gemeenten.		

2.1.5.3 Schiphol

Beoogd doel:

Herziening van het luchtruim en de cumulatierегeling geluid, maken inzet van Holland Rijnland op het Schipholdossier nodig. Aangezien het huidige debat wordt gedomineerd door Noord-Hollandse partijen, brengt Holland Rijnland een geluid vanuit de regio.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Holland Rijnland is er voldoende in geslaagd de stem van de regio te laten horen in verschillende gremia. Het contact en de samenwerking met de Omgevingsdienst West-Holland en de provincie Zuid-Holland is nauw en werd ook intensiever in 2024. Zo is er een ambtelijk clusteroverleg over Schiphol met Holland Rijnland, de Omgevingsdienst West-Holland en de provincie Zuid-Holland. We zitten als Holland Rijnland bij de ambtelijke overleggen over de Bestuurlijke Regie Schiphol, we hebben een Zuid-West Cluster met verschillende bestuurders uit de regio Holland Rijnland samen met de Omgevingsdienst en we zitten aan tafel wat betreft het cumulatiebeleid waardoor we op verschillende manieren zijn aangehaakt op het Schipholdossier. Zo vertegenwoordigen we ook de stem van de regio. Wel kan de onderlinge afstemming en rolverdeling verder verbeteren. Momenteel spelen het nieuwe Luchthavenverkeersbesluit en de cumulatieregeling een belangrijke rol in het Schipholdossier. Met de eerdergenoemde overleggen is getracht om de wensen en eisen van de regio op het gebied van geluid/zichtoverlast aan te kaarten.		

2.1.5.4 Kantorenmonitor

Beoogd doel:

Inzichtelijk maken hoe regionaal vraag en aanbod van kantoren zich ontwikkelt, met speciale aandacht voor leegstand.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De kantorenmonitor is conform opdracht uitgevoerd in januari 2024. De monitor laat zien welke mutaties zich voordeden op de kantorenmarkt in het afgelopen jaar (2023). De trend wijkt niet af van voorgaande jaren. De vraag voor kantoorruimte in nabijheid van grote OV-locaties is hoog en het aanbod is schaars. De uitkomsten van de kantorenmonitor nemen we mee in de actualisatie van de regionale kantorenstrategie.		

2.1.5.5 Arbeidsmarktparticipatie

Beoogd doel:

Binnen de arbeidsmarktregio Holland Rijnland werken gemeenten, UWV en sociale partners samen om de dienstverlening aan werkgevers en werkzoekenden vorm te geven. Het doel hiervan is om mensen met (grote) afstand tot de arbeidsmarkt weer aan werk te helpen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Dit jaar maakten we een begin met de voorbereidingen voor de komst van een Regionaal Werkcentrum. Hier kunnen inwoners terecht met vragen op het gebied van werk en opleiding. De basis is al gelegd met de start van werkcafé's in Leiden, Alphen aan den Rijn, Katwijk en Voorhout. Het blijkt dat we hierdoor veel inwoners bereiken die geen uitkering hebben. Zeker gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt, is het van groot belang dat we alle mogelijkheden benutten om de arbeidsparticipatie te vergroten.		

2.1.5.6 Huisvesting asielzoekers

Beoogd doel:

Holland Rijnland zorgt voor regionale afstemming en coördinatie tussen gemeenten voor de realisatie van de taakstelling voor het opvangen van statushouders en asielzoekers.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De primaire verantwoordelijkheid voor het huisvesten van asielzoekers ligt bij de gemeenten. Om gemeenten zoveel mogelijk te ontlasten, voert Holland Rijnland een aantal coördinerende, monitorende en faciliterende taken uit. In het afgelopen jaar zijn er goede stappen gezet ten aanzien van de realisatie van duurzame opvanglocaties in alle gemeenten in de regio. Daarbij monitorde Holland Rijnland de realisatie van de taakstelling door individuele gemeenten en op regioniveau. Holland Rijnland organiseerde de bestuurlijke en ambtelijke regionale governance door het ambtelijke netwerk verder uit te bouwen en te onderhouden en de bestuurlijke Regionale Regietafel (RRT) te organiseren. Daarnaast duiden we (nieuw) provinciaal en Rijksbeleid en onderhielden contacten met belangrijke stakeholders zoals het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers, de provincie Zuid-Holland en de Provinciale Regietafel (PRT). De regio's Midden Holland en Holland Rijnland werken samen om duurzame asielopvangplekken te realiseren. Holland Rijnland monitorde samen met de gemeenten de realisatie en stelde het concept-verslag op voor de Provinciale Regietafel (PRT), met daarin alle geplande locaties voor duurzame opvang. Daarnaast werkten we ook aan een document met daarin de randvoorwaarden die nodig zijn voor de realisatie van opvangplekken. Na het zomerreces is het PRT-verslag vastgesteld en aangeboden aan de provincie.		

2.1.6 Wat heeft het programma Strategie en Beleid gekost?

Strategie en Beleid	Rekening 2023	Primitieve begroting 2024	Begrotings wijzigingen 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil 2024
Directe kosten	4.166.345	2.213.659	3.395.433	5.609.092	4.593.196	1.015.896
Kosten werkorganisatie	1.266.586	1.404.096	-267.785	1.136.311	1.089.810	46.501
Lasten	5.432.930	3.617.755	3.127.648	6.745.403	5.683.006	1.062.397
Bijdrage gemeenten	-	-	-	-	-	-
Bijdrage van derden	-3.382.929	-1.017.200	-3.315.792	-4.332.992	-3.631.862	-701.130
Baten	-3.382.929	-1.017.200	-3.315.792	-4.332.992	-3.631.862	-701.130
Saldo van baten en lasten	2.050.001	2.600.555	-188.144	2.412.411	2.051.145	361.266
Storting in reserves	197.530	-	121.141	121.141	-	121.141
Onttrekking uit reserves	-	-264.889	-300.119	-565.008	-239.140	-325.868
Saldo reserveringen	197.530	-264.889	-178.978	-443.867	-239.140	-204.727
Resultaat	2.247.531	2.335.666	-367.122	1.968.544	1.812.004	156.540

Tabel 2.1: resultaat programma Strategie en Beleid

Voor een nadere toelichting op de baten en lasten per product verwijzen we naar hoofdstuk 4.2.

2.2 Programma Regionale Uitvoering

De organisatie Holland Rijnland heeft in opdracht van de gemeenten drie uitvoerende taken. Deze uitvoerende taken zijn ondergebracht in het programma Regionale Uitvoering. De taken betreffen:

- Het Regionaal Bureau Leerrecht. Deze geeft voor elf van de dertien gemeenten uitvoering aan de Leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voor voortijdig schoolverlaten;
- Het secretariaat van de Regionale Urgentiecommissie;
- De aanbesteding, het onderhoud van contacten met betrokken partijen en het voeren van contractbeheer met aanbieder(s) van de Regiotaxi

2.2.1 Regionaal Bureau Leerrecht

Beoogd doel:

- Bevorderen dat steeds meer kinderen en jongeren onderwijs volgen. Als onderwijs niet passend is, werken jongeren en/of krijgen ze (jeugd)hulp.
- Vaker toeleiden van thuiszitters en voortijdig schoolverlaters naar onderwijs of, als onderwijs niet passend is, toeleiding naar werk en/of hulpverlening.
- Toename in het volgen van lessen van verzuimende leerlingen na onze interventies.
- Toename in waardering van de dienstverlening door jongeren, ouders, scholen en partners.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het RBL voerde in 2024 de taken uit voor elf gemeenten op het gebied van leerrecht, verzuim, voortijdig schoolverlaten en doorstroompunt. Over het schooljaar 2023-2024 is in een jaarverslag gerapporteerd. Primair- en voortgezet onderwijs <i>Verzuim in het primair en voortgezet onderwijs</i> Aan alle scholen in de regio waren leerrechtconsulenten verbonden die verzuimmeldingen oppakten. Consulenten gingen met scholen en andere betrokkenen in gesprek over de achterliggende oorzaken van het verzuim en keken naar oplossingen om uitval en verder verzuim te voorkomen. Wanneer dat passend was, werd een waarschuwing gegeven. Ook voerden consulenten preventieve gesprekken. Op meerdere momenten in het jaar waren we in gesprek met scholen om aandacht te vragen voor het belang van tijdig melden van verzuim. Hierin zagen we in 2024 een verbetering. <i>Ondersteuning voor thuiszitters</i> Leerrechtconsulenten zetten zich, ook in 2024, in voor jeugdigen die minder dan 50% naar school gingen (voor vier aaneengesloten weken). Hierin was specifieke aandacht voor kinderen die langer dan drie maanden volledig thuiszitten. Het aantal thuiszitters dat helemaal niet naar school gaat, groeide opnieuw, maar wel minder hard dan het jaar daarvoor. We zien verschillende oorzaken van thuiszitten, maar één van de belangrijkste redenen in 2024 was de psychische gesteldheid van kinderen en jongeren. Dit is een maatschappelijk probleem, waarover het RBL met samenwerkingspartners stevige gesprekken voert. Consulenten van het RBL coördineren, begeleiden en voeren gesprekken om, samen met partners, te zorgen voor een beter aanbod aan onderwijs en daar waar nodig andere ondersteuning. Zij wijzen partijen daarbij ook op hun verantwoordelijkheden. Ook waren de consulenten betrokken bij de kinderen die een vrijstelling van de leerplicht hebben. Vrijstellingen worden nooit zomaar afgegeven. Er is altijd een onafhankelijk arts die hierin adviseert. <i>Samenwerking met partners</i> In 2024 investeerden we verder in de samenwerking met partners, onder andere door aan te sluiten bij lokale- en regionale overleggen rond onderwijs en jeugd. We leverden een handreiking voor jeugd- en onderwijsprofessionals op en implementeerden verder de aanpak integraal arrangeren. Met verschillende gemeenten werkten we aan een betere samenwerking tussen RBL en de lokale toegang. We maakten ook nieuwe monitoringsafspraken met het voortgezet onderwijs. De afsprakenkaart van het RBL rond de aanpak van verzuim en thuiszitten is herzien en gedeeld met partners. We zien toe op de uitvoer van deze afspraken.		

Mbo en doorstroompunt (voorheen RMC – regionaal meld- en coördinatiepunt)

Het Doorstroompunt is verantwoordelijk voor het behandelen van verzuim op het mbo en het tegengaan van voortijdig schoolverlaten op het mbo. Daarnaast monitort het Doorstroompunt jongeren van 18 tot 23 jaar zonder startkwalificatie. We benaderen deze jongeren en bieden begeleiding aan.

Verzuim op het mbo

In het terugdringen van verzuim werkte het Doorstroompunt nauw samen, met mboRijnland en de (voor onze regio) meest belangrijke mbo-opleidingen. Met de opleidingen maakten we goede afspraken. Daar waar het de mbo-school niet lukt het verzuim terug te dringen, lag er een taak voor het Doorstroompunt, eventueel samen met school. Het Doorstroompunt ging in gesprek over de oorzaken van het verzuim. Samen met de jongeren werd gezocht naar oplossingen het verzuim tegen te gaan. Het Doorstroompunt richtte zich op het in kaart brengen van de onderliggende oorzaken, samen met jongeren (en eventueel ouders) én op het zoveel mogelijk continueren van de schoolloopbaan. Daar waar dit niet mogelijk was, begeleidde we jongeren richting andere duurzame mogelijkheden.

Begeleiding voortijdig schoolverlaters

Het Doorstroompunt benaderde alle jongeren zonder startkwalificatie, zonder schoolinschrijving tot 23 jaar of zonder inkomen. Het Doorstroompunt bereikte een groot deel van deze groep, middels telefoon, whatsapp en huisbezoek. Veel jongeren bleken te profiteren van de gunstige arbeidsmarkt; vaak was men inmiddels aan het werk. Indien wenselijk boden we begeleiding aan de jongeren aan. Een kleine groep jongeren maakte gebruik van dit aanbod. Het RBL begeleidde deze jongeren naar school of werk.

De vsv-aanpak is succesvol.

Uit de regionale vsv-analyse bleek dat in 2024 het percentage vsv'ers in onze regio was gedaald en lager is dan het landelijke vsv-percentage. Dit wijkt positief af van de landelijke tendens (percentage vsv'ers was gelijk gebleven). Ook het percentage jongeren dat een jaar later was teruggekeerd naar school of was gaan werken, lag in onze regio hoger dan landelijk.

Voorbereiding nieuwe wet van school naar duurzaam werk

De nieuwe wet 'van school naar duurzaam werk', zal waarschijnlijk op 1 januari 2026 ingaan. Het RBL zette in 2024 de voorbereiding op de nieuwe wetgeving voort. In verschillende gemeenten werd ervaring opgedaan met de begeleiding van jongeren van 23-27 jaar (Leiden, Katwijk, Noordwijk). Op de entreeopleiding startte een pilot om jongeren die uitvallen intensiever te kunnen begeleiden naar andere duurzame mogelijkheden.

Vsv-programma

Vanuit de coördinerende rol van het RBL startte in 2024 zijn de voorbereidingen voor het nieuwe vsv-programma. De Regiegroep vsv accordeerde een plan van aanpak en informeerde de commissie maatschappij over de nieuwe wetgeving en het nieuwe programma. Het huidige vsv-programma is geëvalueerd. Het RBL leverde hiertoe (naast inhoudelijke argumenten) ook veel data aan, ter voorbereiding. Omdat het nieuwe programma pas bij ingang van de nieuwe wetgeving kan starten, is er ook een verlengregeling voorbereid van het huidige programma.

Gemeentelijke vsv-projecten

In aanvulling op het vsv-programma, financieren gemeenten extra projecten. Het RBL was verantwoordelijk voor het beheer van deze projecten. In overleg met de beleidsmedewerkers onderwijs uit de regio is de inzet vastgesteld. In 2024 was de realisatie volgens verwachting. De resultaten zijn/worden gedeeld met de Regiegroep vsv.

Data-analyse en omgang met persoonsgegevens

Naast de uitvoerende taak, heeft het RBL ook een belangrijke taak in de analyse en beleidsontwikkeling rond thuiszitters. Op basis van de data-analyse bracht het ook in 2024 de belangrijkste trends en ontwikkelingen in kaart. Deze informatie gebruiken we om samen met partners aan oplossingen te kunnen werken.

Data is belangrijk, maar moet wel juist worden ingezet en verzameld. In 2024 was er extra aandacht voor de omgang met persoonsgegevens. We voerden verbeteringen door op de uitvoer van de Wet Politiegegevens (WPG) en werkten aan data-minimalisatie.

2.2.2 Woonurgenties

Beoogd doel:

We zorgen voor een effectieve en efficiënte uitvoering van de taken rondom urgentieaanvragen voor sociale huurwoningen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Ook in 2024 droeg het team woonurgenties van Holland Rijnland bij aan een effectieve en efficiënte uitvoering van de taken rondom urgentieaanvragen voor sociale huurwoningen. Aanvragen werden tijdig opgepakt. Het team is ondersteuner en gesprekspartner van de onafhankelijke Regionale urgentiecommissie. De termijn van twee leden uit de commissie verstreek. We zorgden er samen voor dat twee nieuwe leden konden toetreden om de continuïteit van het werk te waarborgen. Hoewel het aantal aanvragen de laatste jaren lager ligt dan daarvoor, was er in de zomer van 2024 een piek te zien in het aantal aanvragen. Richting het einde van het jaar daalde het aantal aanvragen weer wat. Dankzij de tijdelijke piek kreeg het team in het najaar ook te maken met een verhoogd aantal bezwaren. In 2024 vonden de voorbereidingen plaats voor een professionaliseringsslag in het proces rond woonurgenties. In 2026 gaat de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer in. Dit betekent onder andere dat het dan mogelijk wordt om digitaal een urgentieaanvraag in te dienen. In het najaar van 2024 startte hiervoor de voorbereidingen.		

2.2.3 Regiotaxi

Beoogd doel:

We zorgen dat alle inwoners van onze regio veilig en plezierig van A naar B kunnen reizen als de auto of het OV voor hen geen optie of wens is. Hiertoe zorgen we middels stevig contractbeheer met vervoerder(s) voor een kwalitatief hoogstaand systeem van Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (Regiotaxi).

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Met de Regiotaxi zorgden we ervoor dat alle inwoners van onze regio veilig en plezierig van A naar B konden reizen als de auto of het OV voor hen geen optie of wens was. We voerden contractbeheer door maandelijks te overleggen met de vervoerder over de naleving van het contract. We overlegden in 2024 vier keer per jaar met de belangenorganisaties, verenigd in de Klankbordgroep, en met de dertien gemeenten. We zorgden voor communicatie met de reizigers via nieuwsbrieven en de website. De uitvoering van de Regiotaxi verliep hierbij voorspoedig. Zo gaven reizigers in alle gemeenten rapportcijfers van een 8 of meer op klanttevredenheid. Het aantal klachten was laag. Vanwege een tekort aan chauffeurs haalde de vervoerder nog niet in het gehele jaar de gewenste stiptheid van 95%. Dit tekort aan chauffeurs en personeel is een landelijk probleem. Hierover zijn we voortdurend in gesprek met de vervoerder. De vervoerder heeft een plan van aanpak aangeleverd om in 2025 te verbeteren.		

2.2.4 Wat heeft het programma Regionale Uitvoering gekost?

Regionale Uitvoering	Rekening 2023	Primitieve begroting 2024	Begrotings wijzigingen 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil 2024
Directe kosten	478.834	1.087.883	-327.581	760.302	744.700	15.602
Kosten werkorganisatie	2.352.307	2.263.011	435.020	2.698.031	2.712.115	-14.084
Lasten	2.831.142	3.350.894	107.439	3.458.333	3.456.814	1.519
Bijdrage gemeenten	-	-	-154.435	-154.435	-179.163	24.728
Bijdrage van derden	-1.542.163	-1.746.783	75.550	-1.671.233	-1.661.056	-10.177
Baten	-1.542.163	-1.746.783	-78.885	-1.825.668	-1.840.219	14.551
Saldo van baten en lasten	1.288.979	1.604.111	28.554	1.632.665	1.616.595	16.070
Storting in reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking uit reserves	-	-	-213.012	-213.012	-213.012	-
Saldo reserveringen	-	-	-213.012	-213.012	-213.012	-
Resultaat	1.288.979	1.604.111	-184.458	1.419.653	1.403.583	16.070

Tabel 2.2: resultaat programma Regionale Uitvoering

Voor een nadere toelichting op de baten en lasten per product verwijzen we naar hoofdstuk [4.2](#).

2.3 Programma Bedrijfsvoering

Onder bedrijfsvoering verstaan we de overhead en de Algemene dekkingsmiddelen. Hieronder lichten we de activiteiten en ontwikkelingen voor het jaar 2024 toe.

2.3.1 Overhead

Beoogd doel:

De overheadtaken van Holland Rijnland richten zich op een effectieve en efficiënte ondersteuning van bestuur en organisatie en bestaan uit activiteiten zoals management, control, managementondersteuning, bestuurszaken en bestuursondersteuning. Deze activiteiten leiden ertoe dat Holland Rijnland de basistaken kan uitvoeren en dat de organisatie voldoet aan de wet- en regelgeving.

Verwachte (beleids)realisatie eind 2024:

Informatie over de voortgang van overheadsactiviteiten valt uiteen in twee categorieën:

1. *Ondersteuning primair proces*, met als onderdelen: algemeen beeld overhead en Organisatieontwikkeling (a. opleidingsbudget, b. P&C-cyclus, c. administratieve organisatie en d. interne regelgeving)
2. *Compliance wet- en regelgeving*, met als onderdelen: Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), Wet politiegegevens (Wpg), Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) en Wet Open Overheid (Woo)

Waar het personeel betreft, behoren binnen Holland Rijnland in 2024 tot de overhead:

- Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch)
- Control, informatie- en beveiligingsbeleid
- Interne en externe communicatie
- Bestuurszaken en (juridische) bestuursondersteuning
- Documentatie en informatieverstrekking (DIV)
- Managementondersteuning primair proces

Naast personele kosten rekenen we ook materiële kosten tot de overhead. Dit betreft onder andere:

- De kosten voor de huisvesting om de algemene taken van de eigen organisatie uit te voeren;
- De verzekeringskosten en opleidingskosten voor personeel;
- ICT-licenties;
- Communicatiekosten;
- Juridische en organisatieadvies kosten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Ondersteuning primair proces

Algemeen beeld overhead

Deels gerealiseerd conform planning Holland Rijnland ervaart in de uitvoering van de basistaken een toenemende wens vanuit de regio voor (ambtelijke) afstemming, ofwel het bieden van een ambtelijk platform voor overleg. Deze functie legt een druk op de begroting van de overheadtaken. Met een begrotingswijziging alloceerde Holland Rijnland extra middelen voor ondersteuning. Met deze middelen slaagde Holland Rijnland erin de overheadtaken effectief uit te voeren.		

Organisatieontwikkeling - Opleidingsbudget

Holland Rijnland hecht eraan dat medewerkers zich continu ontwikkelen en alloceert derhalve middelen voor opleidingen voor het personeel. Op basis van de eindejaarsprognose was de verwachting dat we niet alle opleidingsmiddelen zouden uitputten. Bij de realisatie is echter gebleken dat de middelen hun besteding hebben gevonden.		

Organisatieontwikkeling - P&C-cyclus

In 2024 gingen we de volgende fase in op het gebied van realistisch begroten en beleidsrijk verantwoorden en vooruitkijken in relatie tot de begrote middelen. Met de nieuwe werkwijze in de turap 2024 startten we deze fase. Deze zetten we door in de Jaarstukken 2024, Kaderbrief en Begroting 2026		

Organisatieontwikkeling - administratieve organisatie

In het verslag van bevindingen over de jaarstukken 2023 deed de accountant aanbevelingen om de administratieve processen te beschrijven en periodiek de juiste uitvoering van deze processen te controleren. Daarnaast vroeg de frauderisicoanalyse en het M&O -beleid (misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen) om actualisatie. In 2024 zijn beide gerealiseerd.		

Organisatieontwikkeling - interne regelgeving

In 2024 actualiseerden we het normenkader voor het toetsjaar 2024. De insteek was om in 2024 het mandaatregister en de budgethoudersregeling te actualiseren. Dat is niet gelukt en schuiven we door naar 2025		

Compliance wet- en regelgeving

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

In 2023 stelden wij het ambitieniveau voor de gegevensbescherming op 'bepaald' (3 van 4). Holland Rijnland heeft dit niveau in 2023 behaald en houdt dit niveau vast in 2024. Daarnaast hebben we de taken van de Privacy Officer intern belegd bij de bedrijfsjurist waardoor de externe inhuur voor de toezicht op privacy en gegevensbeveiliging is stopgezet.		

Wet politiegegevens (Wpg)

In 2023 hebben wij het ambitieniveau van de mate van compliance aan de Wet politiegegevens op “voldoende” bepaald. Naar dit niveau zullen we ons moeten gaan ontwikkelen. Voor 2024 streven we naar een beoordeling van matig tot voldoende op alle maatregelen. Holland Rijnland heeft dit niveau weliswaar bereikt, maar nog niet voldoende op alle onderdelen.		

Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Per 1 juli 2024 moeten gemeenschappelijke regelingen de gewijzigde Wgr hebben verwerkt in de eigen Gemeenschappelijke Regeling. Dit is wegens een nodige actualisatie niet gelukt. Het Algemeen Bestuur stelde op 18 december de geactualiseerde Gemeenschappelijke Regeling vast.		

Wet Open Overheid

In 2024 hebben we ambitieniveau voor compliance op de Wet Open Overheid op “basis” bepaald. Holland Rijnland behaalde dit niveau in 2024.		

2.3.2 Algemene dekkingsmiddelen

Beoogd doel:

Holland Rijnland gebruikt de algemene dekkingsmiddelen voor de uitvoering van de basistaken zoals opgenomen in de Gemeenschappelijke Regeling. De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit rentebaten en de reguliere bijdragen van gemeenten. We streven ernaar de taken zo effectief en efficiënt mogelijk uit te voeren en de bijdrage van gemeenten zo laag mogelijk te houden.

Verwachte (beleids)realisatie eind 2024:

Begrotingsevenwicht - Sluitende begroting

Het doel is het realiseren van de organisatiedoelen binnen de door het algemeen bestuur gestelde kaders van de begroting 2024. Holland Rijnland is hierin geslaagd		

Rentebaten

Holland Rijnland verwacht € 140K aan rentebaten te realiseren.		

2.3.3 Wat heeft het programma Bedrijfsvoering gekost?

Bedrijfsvoering	Rekening 2023	Primitieve begroting 2024	Begrotings wijzigingen 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil 2024
Directe kosten	76.989	1.272.965	-1.172.873	100.092	243.151	-143.059
Kosten werkorganisatie	3.524.563	1.573.103	1.914.972	3.488.075	3.385.416	102.659
Lasten	3.601.552	2.846.068	742.099	3.588.167	3.628.567	-40.400
Bijdrage gemeenten	-6.148.550	-6.635.845	0	-6.635.845	-6.635.845	-
Bijdrage van derden	-218.018	-150.000	2.965	-147.035	-88.512	-58.523
Inkomsten werkorganisatie	-	-	-89.526	-89.526	-127.952	38.426
Baten	-6.366.568	-6.785.845	-86.561	-6.872.406	-6.852.309	-20.097
Saldo van baten en lasten	-2.765.016	-3.939.777	655.538	-3.284.239	-3.223.742	-60.497
Storting in reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekking uit reserves	-154.944	-	-37.318	-37.318	-37.318	-
Saldo reserveringen	-154.944	-	-37.318	-37.318	-37.318	-
Resultaat	-2.919.960	-3.939.777	618.220	-3.321.557	-3.261.060	-60.497

Tabel 2.3: resultaat programma Bedrijfsvoering

Voor een nadere toelichting op de baten en lasten per product verwijzen we naar hoofdstuk 4.2.

3 Jaarverslag Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

Voor één van de overige uitvoerende taken worden leges geïnd, namelijk bij de uitvoering van de woonruimteverdeling voor de toetsing van urgentieverzoeken. Het gaat om een bedrag van € 65 per aanvraag voor een urgentie of een stadvernieuwingsurgentie. In 2024 is een bedrag van € 27K aan leges ontvangen. Begroot was een bedrag van € 20K. De onkosten voor het product Woonurgenties worden zodoende voornamelijk gedekt uit de reguliere bijdrage van gemeenten.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De deelnemende gemeenten zijn, op grond van de gemeenschappelijke regeling, gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiële situatie bij het samenwerkingsorgaan en voor mogelijke tekorten of financiële tegenvallers. Dit houdt in dat Holland Rijnland geen weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit hoeft aan te houden (zie kader). Omdat het samenwerkingsorgaan niet beschikt over vreemd vermogen, is Holland Rijnland niet gevoelig voor fluctuaties in rentepercentages. Het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland heeft bij het opstellen van deze begroting €11K ter beschikking als algemene reserve die eventueel kan worden ingezet wanneer risico's zich voordoen. Daarnaast heeft Holland Rijnland in de begroting 2026 een post opgenomen voor uitgaven die onuitstelbaar, onvoorzienbaar en onvermijdbaar zijn.

Holland Rijnland informeert de deelnemende gemeenten driemaal per jaar over het verloop van de begroting door middel van de begroting, de Tussentijdse rapportage (Turap) en de jaarrekening. Indien aan de orde, informeert het DB het AB over ontwikkelingen en legt zo nodig een begrotingswijziging voor aan het AB. Eventuele risico's worden zo spoedig mogelijk gemeld. Op basis van deze informatie zijn gemeenten in staat om voldoende voorzieningen te treffen in de eigen begroting. De eventuele risico's kunnen worden betrokken in het geheel van de door de gemeenten gelopen risico's. Om die reden is er geen afzonderlijke risicoreserve bij de gemeenschappelijke regeling aangehouden.

Weerstandsvermogen

Het vermogen van Holland Rijnland om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Risico's

Onder risico's wordt verstaan: alle voorzienbare risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd, of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

Artikel 11a BBV beschrijft welke middelen tot de weerstandscapaciteit behoren: de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Randvoorwaarde is dat de inzet van deze middelen geen invloed heeft op de uitvoering van de programma's. Voor Holland Rijnland geldt dat de algemene reserve en de post onvoorzien deel uitmaken van de weerstandscapaciteit. Met de begroting 2025 heeft Holland Rijnland een bedrag van € 90K opgenomen. De weerstandscapaciteit bedraagt per 1-1-2025 derhalve € 101K.

Risico's

Jaarlijks inventariseert Holland Rijnland in de begroting de risico's voor de organisatie. Deze risico's kunnen zowel van binnen als van buiten de organisatie afkomstig zijn. In deze inventarisatie proberen we de risico's zo veel mogelijk te kwantificeren. Dat doen we door twee onderdelen nader te bepalen: de mate van risico (kans x impact) en de geraamde financiële impact wanneer het risico zich voordoet.

De mate van risico (weging) bepalen we door de kans te vermenigvuldigen met de impact, beide op een schaal van 1 tot 5. In de mate van risico onderscheiden we laag (1-8), midden (9-16) en hoog (17-25).

	Omschrijving risico	Kans	Impact	Score	Beheersmaatregel	Geraamde impact als risico zich voordoet
1	De inhoud van de nog af te sluiten CAO 2026 is niet bekend. We gaan uit van een stijging van 3,4% (inschatting ABP). De FKGR adviseert voor 2026 een toegestane stijging van de looncomponent van 2,1%.	5	4	20	Holland Rijnland vangt het verschil op in de eigen begroting.	€ 77.500 (3,4% - 2,1%) * € 5,85 miljoen
2	Wanneer gemeenten geen eigen inleg doen voor verkeersveiligheidsprojecten (SRM gedragsbeïnvloeding) dan zal er geen doorgang kunnen vinden voor verkeersveiligheid projecten voor de betreffende gemeente en zal het bedrag dat de provincie bijlegt, vaak 75%, terugbetaald moeten worden.	1	5	5	Holland Rijnland onderhoudt actief contact met de deelnemende gemeenten over de subsidie en benoemde risico's. We schatten de kans laag in dat alle (of het merendeel van) gemeenten geen eigen inleg doen.	€ 50.000 (betreft een inschatting van structurele kosten HR)
3	Structurele subsidieverstrekkingen houden de subsidiebijdragen op een vast prijspeil. Holland Rijnland moet dezelfde hoeveelheid werkzaamheden uitvoeren met minder middelen. Op termijn is dit niet houdbaar.	5	4	20	1: Holland Rijnland gaat in gesprek met subsidieverstrekkingen. 2: Holland Rijnland bepaalt welke activiteiten buiten de taken vallen en voert deze niet meer uit.	€ 55.000 (2,5% * 2,2 mln = € 55.000)
4	Toegekende indexatie vanuit deelnemende gemeenten (=advies FKGR) loopt achter op de stijging van de kosten	3	4	12	Holland Rijnland vangt prijsstijgingen op binnen de eigen begroting.	€ 150.000 (Impact afhankelijk van ontwikkeling inflatie)
5	De baten van Holland Rijnland vanuit de gemeentelijke bijdragen worden niet gecorrigeerd voor de groei van het aantal inwoners in de regio, waardoor Holland Rijnland meer inwoners moet bedienen en daar geen middelen voor ontvangt.	5	1	5	Holland Rijnland vangt eventuele extra werkzaamheden op binnen de eigen begroting. Impact gering aangezien dit primair gevolgen heeft voor de uitvoerende taken.	€ 70.000 (1,1% * € 7,39 miljoen)
6	Huisvesting asielzoekers. Tot en met 2025 ontvangt de organisatie middelen om deze taak uit te voeren, 2026 is nog onbekend.	3	3	9	Voor 2024 en een deel 2025 is een subsidie ontvangen. Voor 2026 is nog geen dekking voorzien	€ 100.000

	Omschrijving risico	Kans	Impact	Score	Beheersmaatregel	Geraamde impact als risico zich voordoet
7	Holland Rijnland is naar aanleiding van de regionale woondeal aangewezen als trekker van de Versnellingstafel Woningbouw. Dit brengt extra werkzaamheden met zich mee, waarvoor nog geen dekking is.	3	3	9	Op het moment van schrijven van deze begroting vinden gesprekken plaats met de deelnemers aan de Versnellingstafel over hun financiële bijdrage. Het Rijk, de provincie en Holland Rijnland Wonen hebben al toegezegd een financiële bijdrage te leveren. Van de andere partijen, zoals IVBN, Bouwend Nederland, hoogheemraadschap. Omgevingsdienst en Dunea, komt binnenkort meer duidelijkheid. Holland Rijnland zal ook een bijdrage leveren vanuit de reeds begrote middelen. De verwachting is dat de financiering van de versnellingstafel daarmee rondkomt voor 2026.	€ 50.000
8	Er is niet voorzien in financiële dekking voor claims bij het openbaar worden van gegevens of het verlies van gegevens en boetes van de Autoriteit Persoons gegevens (AVG en Wpg).	1	3	3	Investeren in bewustwording privacy en informatieveiligheid. Implementeren, borgen en toezien op naleving maatregelen door Privacy Officer en Functionaris Gegevensbescherming.	€ 30.000 (hoogte boete AP bij kleinere gemeente)
9	Wanneer zich een grootschalig beveiligingsincident (hack of ransom aanval) voordoet, moet Holland Rijnland de expertise inhuren om hiernaar te handelen.	1	5	5	Holland Rijnland heeft een risico-inventarisatie uitgevoerd op de ICT-processen en heeft beheersmaatregelen getroffen.	€ 100.000

Tabel 3.1: Risicotabel

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de score uit de risicotabel en de (maximaal) geraamde impact wanneer het risico zich voordoet, kunnen we een inschatting maken van de benodigde weerstandscapaciteit. Een lage score (1-8) telt voor 25% van de (maximaal) geraamde impact mee, een midden score (9-16) voor 50% en een hoge score (16-25) telt voor 75% mee voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Onderstaande tabel laat de weging zien en geeft een overzicht van de benodigde weerstandscapaciteit.

	Risico	Weging	Maximale impact	Benodigde weerstands-capaciteit
1	CAO stijging hoger dan looncompensatie	75%	€ 77.500	€ 58.000
2	Geen eigen inleg gemeenten SRM gedragsbeïnvloeding	25%	€ 50.000	€ 12.000
3	Geen indexatie subsidies	75%	€ 55.000	€ 41.000
4	Indexatie loopt achter op inflatie	50%	€ 150.000	€ 75.000
5	Baten niet gecorrigeerd voor groei aantal inwoners	25%	€ 70.000	€ 18.000
6	Huisvesting asielzoekers	50%	€ 100.000	€ 50.000
7	Geen structurele dekking Versnellingstafel Woningbouw	50%	€ 50.000	€ 25.000
8	Claims bij datalekken en boetes Autoriteit Persoonsgegevens	25%	€ 15.000	€ 4.000
9	Inhuur expertise bij beveiligingsincident	25%	€ 100.000	€ 25.000
	Totaal			€ 308.000

Tabel 3.2: Benodigde weerstandscapaciteit

Weerstandsratio

De weerstandsratio is de verhouding tussen benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit. Holland Rijnland heeft geen norm vastgesteld voor de weerstandsratio. Een eventueel negatief resultaat brengt Holland Rijnland immers in rekening bij de deelnemende gemeenten, conform de afspraken rond garantstelling die volgen uit artikel 30a van de Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland (c.q. artikel 33 van de geactualiseerde Gemeenschappelijke Regeling Regio Holland Rijnland die naar verwachting per 1 juni 2025 in werking treedt).

Wanneer we de benodigde weerstandscapaciteit gelijkstellen aan de waarde van de risico's, bedraagt de weerstandsratio van Holland Rijnland: $\text{€ } 101.000 / \text{€ } 308.000 = 0,33$.

Een weerstandsratio van 1,0 wordt beschouwd als voldoende, een weerstandsratio lager dan 0,6 als ruim onvoldoende. Met 0,33 is de weerstandscapaciteit van Holland Rijnland weliswaar ruim onvoldoende om de financiële risico's af te dekken, maar aanmerkelijk hoger dan de 0,02 in het voorgaande jaar.

Onderstaande tabel toont een normering waartegen de ratio kan worden afgezet.

Normering Weerstandsratio	Uitstekend	Ruim voldoende	Voldoende	Matig	Onvoldoende	Ruim onvoldoende
Ratio Weerstandvermogen	> 2	1,4 < 2,0	1,0 < 1,4	0,8 < 1,0	0,6 < 0,8	< 0,6

Tabel 3.3: Normering weerstandsratio

Een eventueel negatief resultaat groter dan de weerstandscapaciteit brengt Holland Rijnland in rekening bij de deelnemende gemeenten, conform de afspraken rond garantstelling die volgen uit artikel 33 lid 1 van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Holland Rijnland (geactualiseerde GR

vanaf 25 juni 2025) of uit artikel 30a van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland. Voor deelnemende gemeenten is het zodoende raadzaam in hun eigen risicoparaagraaf deze garantstelling op te nemen.

Financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat enkele kengetallen in de jaarrekening worden opgenomen die kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie. Deze kengetallen staan in onderstaande tabel.

Financiële kengetallen:	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Netto schuldquote	-11,0%	-24,3%	-10,8%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-11,0%	-24,3%	-10,8%
Solvabiliteitsratio	3,2%	2,8%	3,0%
Structurele exploitatieruimte	-4,2%	0,0%	0,4%

Tabel 3.4: Financiële kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan in welke mate de schuldenlast van een organisatie een risico kan vormen voor de financiële positie. Dit wordt berekend door de schulden te verminderen met de vorderingen en dit te delen door de omzet van een bepaald jaar. Als bijvoorbeeld de netto schuldquote 100% is, betekent dit dat het totaal aan schulden minus vorderingen gelijk is aan de jaarlijkse omzet van de organisatie. Dit kan een risico vormen voor de organisatie doordat een stijging van de rente bij een hoge schuldquote een groot effect kan hebben op de rentelasten binnen de exploitatie.

Voor de jaarrekening 2024 geldt een negatieve netto schuldquote. Dit betekent dat het totaal van de vorderingen hoger is dan het totaal van de schulden. De netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, houdt ook rekening met leningen die de organisatie aan derden uitgeeft. Omdat Holland Rijnland geen leningen uitgeeft, is dit gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio is de verhouding tussen het eigen vermogen (reserves) en het balanstotaal. Aan dit percentage valt dus af te lezen welk deel van de bezittingen van de organisatie is gefinancierd met eigen vermogen. De rest is gefinancierd met leningen en/of schulden. Aangezien Holland Rijnland reserves van beperkte omvang heeft, is de solvabiliteitsratio zeer laag.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte is een indicator om aan te geven hoeveel ruimte er structureel beschikbaar is in de begroting. Dit wordt berekend door het saldo van structurele baten en lasten te delen door de totale baten. Hoe hoger dit kengetal is, hoe meer ruimte er beschikbaar is om de begroting bij te sturen als dat nodig is.

Onderstaande tabel toont een normering waartegen de diverse ratio's kunnen worden afgezet.

Normering financiële kengetallen:	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100%	100% > < 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100%	100% > < 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	30% < > 50%	< 30%
Structurele exploitatieruimte	> 0,6%	0% > < 0,6%	0%

Tabel 3.5: Normering financiële kengetallen

De Netto schuldquote en de Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen zijn voor Holland Rijnland gelijk, aangezien Holland Rijnland geen leningen verstrekt. Alles onder de 100% is aangemerkt als voldoende. Met een negatieve schuldquote (Holland Rijnland leent geen geld) blijft Holland Rijnland hier ruim binnen.

De solvabiliteitsratio van Holland Rijnland is zeer laag en daarmee onvoldoende, wat komt door de beperkte omvang van de reserves. Holland Rijnland wordt grotendeels gefinancierd door de deelnemende gemeenten. In die zin is er meerjarig geen sprake van exploitatieruimte, deze is negatief en zodoende onvoldoende. Wel kan het voorkomen dat in een jaar in de realisatie een resultaat wordt behaald zodat er sprake is van enige structurele exploitatieruimte bij de jaarrekening.

3.3 Financiering

In de paragraaf financiering lichten we de ontwikkelingen en beleidskeuzes toe voor 2024. Holland Rijnland beschikte in 2024 niet over korte of lange leningen, noch leende Holland Rijnland geld uit aan derden. Voor Holland Rijnland is de renteontwikkeling met name relevant voor de hoogte van de gerealiseerde rentebaten.

Beleidsverantwoording treasury

De exploitatietekorten van het samenwerkingsorgaan worden gefinancierd door de dertien deelnemende gemeenten. Op basis van de vastgestelde begroting wordt de geraamde gemeentelijke bijdrage als voorschot in rekening gebracht in de maand december van het lopende begrotingsjaar. Bij de vaststelling van de jaarrekening, wordt de definitieve bijdrage over het betreffende jaar bepaald. Het rekeningresultaat wordt verrekend met de algemene reserve tenzij het algemeen bestuur anders besluit. Daarnaast zijn er geldstromen van ministeries en provincie waarvan de bedragen worden doorgegeven naar de betreffende instanties.

De treasury-functie binnen Holland Rijnland dient uitsluitend de publieke taak. Holland Rijnland heeft momenteel geen externe langlopende en kortlopende financieringsmiddelen in portefeuille. Wel heeft Holland Rijnland een beperkte kredietfaciliteit op de rekening courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Eventuele positieve saldi op de rekening courant worden afgestort in de schatkist van het Rijk.

Kasgeldlimiet

De gemiddelde vlottende schuld, over drie maanden gezien, is voor een gemeenschappelijke regeling gelimiteerd op 8,2% van het begrotingstotaal. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van deze kasgeldlimiet in 2024 weergegeven:

Kasgeldlimiet	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Gemiddelde Vlottende schuld (1)	-	-	-	-
Gemiddelde Vlottende middelen (2)	33.782	31.278	34.324	34.591
Saldo (3) (+ = schuld / - = overschot)	-33.782	-31.278	-34.324	-34.591
Kasgeldlimiet (4)	805	805	805	805
Ruimte onder de kasgeldlimiet (4) > (3)	34.587	32.083	35.129	35.396
Overschrijding van de kasgeldlimiet (4) < (3)				
Begrotingstotaal (primitief)	9.815	9.815	9.815	9.815
Percentage	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
Toegestane kasgeldlimiet	805	805	805	805

Tabel 3.6: kasgeldlimiet

In 2024 overschreden we de kasgeldlimiet niet.

Renterisiconorm

Over de langlopende schuld mogen de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal met een minimum van €2.500.000. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van deze renterisiconorm in 2024 weergegeven:

Omschrijving	2023	2024
Begrotingstotaal (primitief)	8.058.442	9.814.716
Wettelijk percentage	20%	20%
Renterisiconorm ¹	2.500.000	2.500.000
Bedrag waarover renterisico wordt gelopen (aflossingen)	0	0
Ruimte onder renterisiconorm	2.500.000	2.500.000

¹ Voor de renterisiconorm geldt een minimumbedrag van 2.500.000 euro. Zie Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden artikel 2 lid 3

Tabel 3.7: Renterisiconorm

Holland Rijnland heeft geen langlopende leningen. Als gevolg hiervan loopt Holland Rijnland geen renterisico op herfinancieringen en voldoen we aan de renterisiconorm.

Schatkistbankieren

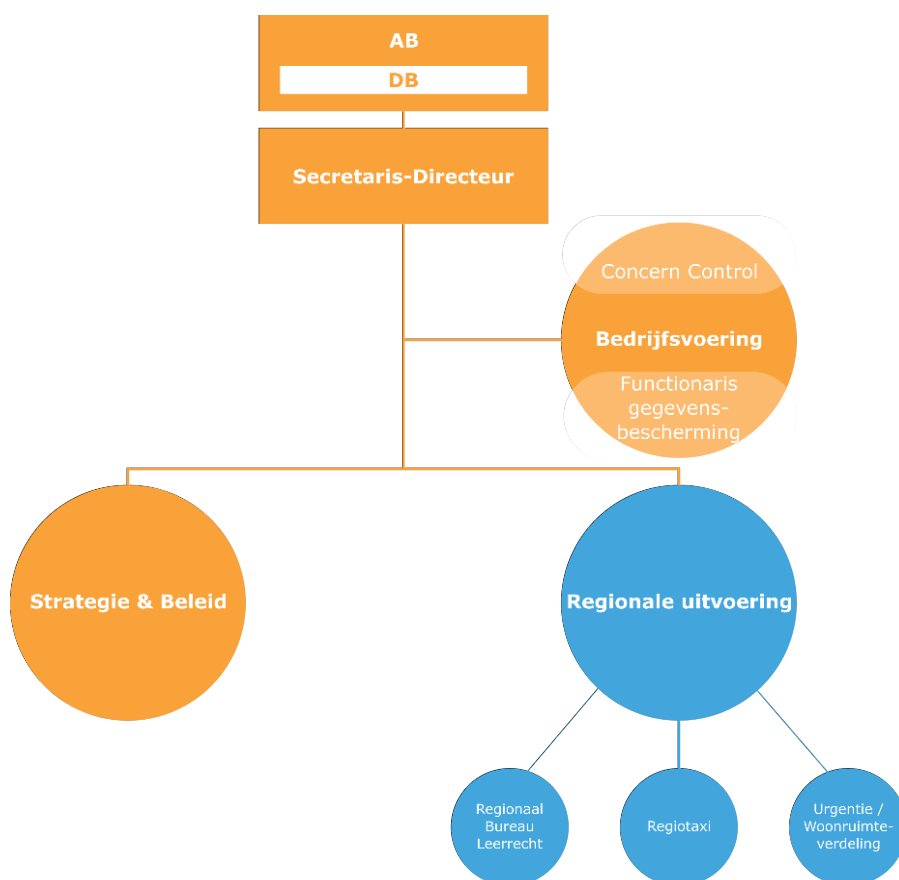
Gedurende 2024 zijn de overtollige middelen afgestort in de schatkist van het Rijk om binnen de gestelde doelmatigheidsdrempel te blijven. Conform de vereisten in het BBV (art 52c) is in de toelichting op de balans het drempelbedrag vermeld en, per kwartaal, het bedrag aan middelen dat Holland Rijnland buiten de schatkist van het Rijk heeft aangehouden.

3.4 Bedrijfsvoering

3.4.1 Algemeen

Organisatie Holland Rijnland

De ambtelijke organisatie van Holland Rijnland staat onder leiding van de secretaris-directeur. De taken van de organisatie zijn ondergebracht in twee programma's, tevens afdelingen: Strategie & Beleid en Regionale Uitvoering. In de afdeling bedrijfsvoering zijn de aan het primaire proces ondersteunende taken ondergebracht.

Figuur 3.8: Organogram Holland Rijnland

Secretaris-directeur

De secretaris-directeur is eindverantwoordelijk voor de organisatie en geeft leiding aan drie managers.

Strategie & Beleid

In de afdeling Strategie & Beleid staan de invulling en uitvoering van de strategische thema's centraal waarop de dertien deelnemende gemeenten samenwerken. De afdeling Strategie & Beleid voert tevens regie op de totstandkoming en uitvoering van de Regionale Investeringsagenda. De dagelijkse leiding van de afdeling is belegd bij de manager Strategie & Beleid. De afdeling telde in 2024 11,6 FTE (Formatie 2024 12,5 FTE).

Regionale Uitvoering

De afdeling Regionale Uitvoering voert een drietal taken uit voor de deelnemende gemeenten: Woonurgenties, contractbeheer van de Regiotaxi en het Regionaal Bureau Leerrecht (RBL). De dagelijkse leiding is belegd bij de manager Regionale Uitvoering. De afdeling telde in 2024 31,3 FTE (Formatie 2024 27,0 FTE). Per 2025 is de formatie van het RBL uitgebreid, in 2024 is hierop voorgesorteerd. De bovenformatieve inzet is in 2024 gedekt uit de inzet van de bestemmingsreserve RBL.

Bedrijfsvoering

De uitvoering van de taken ondersteunend aan het primaire proces zijn belegd binnen de afdeling Bedrijfsvoering. De afdeling bedrijfsvoering bevat communicatie/public affairs, (algemene) juridische zaken, documentatie- en informatievoorziening, ambtelijk en directiesecretariaat en financiën & control. Het bedrijfsonderdeel Interne Dienstverlening en Advisering (IDA) van de gemeente Leiden voert een deel van de bedrijfsvoeringstaken voor Holland Rijnland uit, net zoals voor de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. Voor Holland Rijnland gaat het hierbij om de:

- Financiële administratie;
- ICT;
- HRM;
- Juridische zaken;
- Inkoop/aanbesteding.

De afdeling bedrijfsvoering wordt geleid door de manager Bedrijfsvoering die tevens de functie van concerncontroller invult. De afdeling bedrijfsvoering bestond in 2024 uit 14,2 FTE (Formatie 2023 15,8 FTE). Daarvan is 4,0 FTE ingevuld door de secretaris-directeur en de managers Strategie & Beleid, Regionale Uitvoering en Bedrijfsvoering, die in het verantwoordingsjaar 2024, conform BBV, tot overhead worden gerekend.

In 2024 was de totale inzet voor Holland Rijnland exclusief inhuur: 57,1 FTE (Formatie 2024: 55,3)

Beleidsindicatoren

Met de voorgeschreven beleidsindicatoren van het BBV is het via de website 'waarstaatjegemeente.nl' beter mogelijk de resultaten van gemeenten onderling te vergelijken. Van deze indicatoren vallen er een aantal onder het hoofdtaakveld Bestuur en Organisatie. Omdat het voornamelijk overhead-gerelateerde indicatoren betreft, worden ze in deze paragraaf opgenomen. Het betreft de volgende indicatoren:

Beleidsindicator	Eenheid	2024
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	0,09
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	0,10
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 14,45
Externe inhuur	Kosten inhuur als % van totale loonsom incl inhuur	34,4%
Overhead	% van de totale lasten	26,4%

Tabel 3.9: beleidsindicatoren

In de realisatie zien we dat de lasten voor externe inhuur t.o.v. de loonsom fors waren in 2024. Holland Rijnland maakt gebruik van externe inhuur om twee redenen: (1) inzet op producten en activiteiten die tijdelijk van aard zijn ten behoeve van het primaire proces en (2) tijdelijke vervanging (bijvoorbeeld in geval van ziekte) of invulling van lastig invulbare vacatures. De inzet van externe inhuur op het primaire proces bedroeg in 2024 ongeveer 2,0 miljoen euro, afgerond 26,6% van de loonsom. De overige 7,8% externe inhuur betrof tijdelijke invulling van structurele formatieplekken, opgeteld ongeveer € 558K. Dit is een afname ten opzichte van de 10,1% in 2023.

Onvoorzien

Artikel 30a van de Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland (c.q. artikel 33 van de geactualiseerde Gemeenschappelijke Regeling Regio Holland Rijnland die naar verwachting per 1 juni 2025 in werking treedt) bepaalt dat deelnemende gemeenten er steeds zorg voor dragen dat Holland Rijnland te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Om deze reden is onvoorzien geraamd op nihil.

3.4.2 Rechtmatigheid

Vanaf verantwoordingsjaar 2023 legt het Dagelijks Bestuur verantwoording af aan het Algemeen Bestuur. Hiertoe heeft het Dagelijks Bestuur het rechtmatig handelen van de organisatie op de drie criteria getoetst: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium.

In de rechtmatigheidsverantwoording in paragraaf 4.2.1, Toelichting op het overzicht van baten en lasten, is opgenomen dat het Dagelijks Bestuur een totaal van onrechtmatigheden van € 292.832 heeft geconstateerd. De rapportagegrens bedraagt € 127.684, waardoor de geconstateerde afwijking buiten deze grens valt en toegelicht wordt in deze paragraaf Bedrijfsvoering.

Rechtmatigheidsverantwoording	Bedrag
1A. Overschrijding lasten programma's	145.332
Begrotingscriterium	145.332
Voorwaardencriterium	147.500
M&O criterium	0
Totale onrechtmatigheden	292.832

Tabel 3.10 Rechtmatigheidsverantwoording

Het begrotingscriterium toetst in hoeverre er onder- en overschrijdingen plaatsvonden in het verantwoordingsjaar op zowel de lasten als de baten. Afwijkingen groter dan 1% van het begrotingstotaal die niet tijdig zijn gemeld aan het Algemeen Bestuur, merken we aan als een onrechtmatigheid.

Categorie 1A betreft de overschrijding van de lasten op de programma's. Dit gaat om een onrechtmatigheid van € 145.332. Deze overschrijding valt op het programma Bedrijfsvoering en verklaren we door het moeten treffen van een voorziening personeelslasten, waarvan de omvang niet bekend was ten tijde van het opstellen van de slotwijziging 2024. Deze lasten bleken onvoorzienbaar, onuitstelbaar en onvermijdbaar.

Het voorwaarden criterium toetst in hoeverre alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (externe en interne) wet- en regelgeving (normenkader). Hier hebben we één onrechtmatigheid geconstateerd. Het gaat om de inkoop van een dienst waarvan de totale waarde in vier jaar uitkomt boven de Europese aanbestedingsgrens. Voor 2024 betreft het een bedrag van € 147.500. Deze overschrijding van de Europese aanbestedingsgrens is niet gesignaleerd omdat de aanbestedingsgrens bij inkoop van IDA Leiden abusievelijk voor een te hoog bedrag was opgenomen.

Het Misbruik en Oneigenlijk Gebruik criterium houdt in dat het orgaan effectieve maatregelen heeft genomen om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Het M&O-beleid is dit jaar geactualiseerd. Op dit criterium zijn - uitgaande van het geactualiseerde beleid - geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Beheersmaatregelen om eventuele onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen

In 2024 voerden we de verbeterslag door op de interne sturing en beheersing van de organisatie door middel van het op meer regelmatige basis voeren van voortgangsgesprekken. Hierdoor informeerden we ons Algemeen Bestuur tijdig met betrekking tot bekende over- en onderschrijdingen. Vanzelfsprekend zal Holland Rijnland deze tijdige signalering voortzetten. Voor het beheersen van het overschrijden van de lasten geldt dat we in de begroting een post onvoorzien hebben opgenomen van € 90K, waardoor we onvermijdbare, onvoorzienbare en onuitstelbare kosten kunnen opvangen tot dit bedrag.

Ten aanzien van het voorwaarden criterium zal Holland Rijnland er alert op zijn dat IDA de juiste grensbedragen registreert bij de inkoopcontracten en ook op deze inkoop periodiek een spendanalyse uitvoeren.

3.4.3 Klachtenbehandeling

Bij het behandelen van klachten gelden de regels van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht. Volgens de Algemene wet bestuursrecht heeft iedereen het recht om een klacht in te dienen. Iemand kan een klacht indienen tegen de manier waarop een bestuursorgaan zich tegenover diegene heeft gedragen. Holland Rijnland heeft een klachtenreglement vastgesteld en een klachtencoördinator aangewezen.

Klachten zijn belangrijk om van te leren en om de dienstverlening te verbeteren. Om die reden is het belangrijk om te weten hoeveel klachten er zijn ingediend en waarover die gaan. Daarom wordt de klachtenbehandeling van 2024 gepubliceerd.

Klachtenbehandeling 2024	Consulent leerplicht en voortijdig schoolverlaten	Huisvestingsverordening Holland Rijnland 2024	Eindtotaal
Gegron	0	0	0
Niet ontvankelijk	0	8	8
Niet van toepassing: doorgestuurd naar derde	0	2	2
Ongegron	1	0	1
Eindtotaal	1	10	11

Tabel 3.11: Klachtenbehandeling 2024: onderdeel en uitkomst

In 2024 kwamen er acht klachten binnen over de nieuwe Huisvestingsverordening. De klager is het in zo'n geval niet eens met het vastgestelde beleid. Deze klachten worden niet in behandeling genomen. Wel wordt er uitleg gegeven over de totstandkoming van deze regels. Deze categorie maakt duidelijk dat (de uitvoering van) het beleid voor burgers tot knelpunten kan leiden. Ook zijn er klachten over de Huisvestingsverordening die niet bij Holland Rijnland thuishoren, zoals klachten over woningtoewijzing door een corporatie. Deze klachten worden doorgestuurd.

In 2024 is één klacht over het handelen van een consulent leerplicht en voortijdig schoolverlaten van het Regionaal Bureau Leerrecht behandeld. De klager is in de gelegenheid gesteld gehoord te worden, maar had daar geen behoefte aan. De klacht is ongegrond verklaard.

Nationale Ombudsman

Holland Rijnland is aangesloten bij de Nationale ombudsman. Als een klacht bij Holland Rijnland is afgehandeld, kan de klager zijn klacht ook voorleggen aan de Nationale ombudsman. Er zijn in 2024 geen klachten over Holland Rijnland door de Nationale Ombudsman behandeld.

3.5 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Op 1 mei 2022 trad de Wet open overheid (Woo) gedeeltelijk in werking. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. Zo krijgt iedereen meer inzicht in het handelen van de overheid.

Een belangrijk verschil met de Wob, is dat de Woo naast informatieverstrekking op verzoek (passief) overheidsorganisaties ook verplicht zelf informatie gefaseerd openbaar te maken (actief). Mede hierdoor is de Woo een belangrijke stap naar een open overheid. Uitgangspunt hierbij is dat iedereen recht heeft op toegang tot publieke informatie en dat alle overheidsinformatie in beginsel openbaar is. Alleen in uitzonderingsgevallen wordt hiervan afgeweken.

Verder wijzen alle overheidsorganisaties een contactpersoon Woo aan. Deze helpt bij de beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie door burgers en journalisten. Holland Rijnland heeft de jurist (van de afdeling Bedrijfsvoering) aangewezen als contactpersoon. Ook de website van Holland Rijnland is aangevuld met informatie over de Woo.

Het Dagelijks Bestuur van Holland Rijnland heeft het ambitieniveau om te voldoen aan de Woo bepaald op 'Basis'. Op 1 november 2024 trad de eerste tranche van de Woo in werking. Holland Rijnland heeft de verplichtingen uit de Woo tijdig geïmplementeerd en voldoet daarmee aan de eerste tranche van de Woo én aan het ambitieniveau. Holland Rijnland blijft het verplicht actief openbaar maken van informatiecategorieën volgen om blijvend te voldoen aan de Woo en het ambitieniveau.

Holland Rijnland ontving in 2024 geen Woo-verzoeken. Holland Rijnland is wel als belanghebbende in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op openbaarmaking van documenten van andere gemeenten.

3.6 Wet Gemeenschappelijke Regelingen

In juni 2022 is het Algemeen Bestuur met een memo geïnformeerd over de gevolgen van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) per 1 juli 2022. De gewijzigde Wgr versterkt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen door meer handen en voeten te geven aan de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Deze wetswijziging leidde tot aanpassing van onze regeling.

De oude gemeenschappelijke regeling van Holland Rijnland is voor het laatst geactualiseerd in 2018. Bepaalde artikelen sloten niet meer aan op de basistaken van de organisatie. Door een aantal artikelen anders te formuleren, werd de regeling toekomstbestendiger. Holland Rijnland bracht de gemeenschappelijke regeling zo niet enkel in lijn met de Wgr, maar bracht tevens verheldering aan in de beschrijving van taken en bevoegdheden belegd bij Holland Rijnland. Daarmee is de regeling niet enkel in overstemming met de huidige wet- en regelgeving, maar ook toereikend voor de basistaken en eventuele extra taken die mogelijk voortvloeien uit de Regionale Investeringsagenda.

Op 18 december 2024 stelde het Algemeen Bestuur de geactualiseerde versie van de gemeenschappelijke regeling vast, welke vervolgens ter vaststelling is voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten.

4 Jaarrekening 2024

4.1 Balans en toelichting op de balans

4.1.1 Balans

ACTIVA	31-12-2023		31-12-2024	
Immateriële vaste activa		0		0
Materiële vaste activa		25.287		16.858
- Overige investeringen met een economisch nut	25.287		16.858	
Financiële vaste activa		0		0
Totaal Vaste activa		25.287		16.858
Vorraden		0		0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		34.404.631		32.919.283
- Vorderingen op openbare lichamen	305.230		791.253	
- Schatkistbankieren rekening-courant	33.843.713		31.964.121	
- Overige vorderingen	255.687		163.909	
Liquide middelen		122.867		273.588
- Kassaldi	0		0	
- Bank- en girosaldi	122.867		273.588	
Overlopende activa		1.439.049		1.231.250
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	355.099		285.466	
- Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.083.949		945.785	
Totaal Vlottende activa		35.966.547		34.424.122
Totaal ACTIVA		35.991.834		34.440.981

PASSIVA	31-12-2023		31-12-2024	
Eigen vermogen		1.147.570		1.031.785
- Algemene reserve	10.577		10.577	
- Bestemmingsreserves	1.753.543		975.735	
- Gerealiseerd resultaat	-616.550		45.472	
Voorzieningen		125.269		317.970
- Voorzieningen met een verplichting	125.269		317.970	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd $\geq$ 1 jaar		0		0
Totaal Vaste passiva		1.272.839		1.349.755
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		984.896		2.601.470
- Kasgeldleningen	0		0	
- Overige schulden	984.896		2.601.470	
Overlopende passiva		33.734.099		30.489.756
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	3.164.458		1.899.125	
- De van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	30.569.641		28.590.631	
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0		0	
Totaal Vlottende passiva		34.718.995		33.091.225
Totaal PASSIVA		35.991.834		34.440.981
Borg- en garantstellingen		0		0

4.1.2 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening 2024 is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en de passiva en de bepaling van het resultaat, vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Voor aanvullende informatie over de waardering van activa, zie verderop bij 'Overige investeringen met economisch nut'.

Baten en Lasten

De baten en de lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Denk daarbij aan componenten zoals ziektekostenpremies ten behoeve van gepensioneerden, verlofaanspraken en dergelijke.

Lastenneming groenprogramma

Op basis van de enige jaren geleden aangepaste verslaggevingsvoorschriften en nadere interpretatie van het BBV zijn de subsidie lasten voor het groenprogramma toegerekend naar rato van de voortgang van de individuele projecten.

Pensioenen

Holland Rijnland waardeert de pensioenverplichtingen volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last verantwoord. De pensioenen van de werknemers van Holland Rijnland zijn ondergebracht bij het ABP (bedrijfstakpensioenfonds).

Vennootschapsbelasting (vpb)

Holland Rijnland is niet Vpb-plichtig voor het jaar 2024. Voor de activiteiten Regionaal Bureau Leerrecht, de beleidsagenda, de woonruimteverdeling en detachering van personeel is geen sprake van een onderneming. Hierdoor is er geen Vpb-plicht. Bij de activiteit collectief vervoer kan Holland Rijnland een beroep doen op de vrijstelling in de Vpb voor dienstverleningsovereenkomsten. Per saldo is er dus geen sprake van een Vpb-plicht voor Holland Rijnland.

Grondslag Rechtmatigheid

Het normenkader rechtmatigheid met betrekking tot 2024 is op 26 juni 2024 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. De verantwoordingsgrens is een door het Algemeen Bestuur vastgesteld bedrag, waarboven het Dagelijks Bestuur de afwijkingen (fouten en onduidelijkheden) moet opnemen in de

rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens is gesteld op 1% van de totale lasten van Holland Rijnland, inclusief de dotaties aan de bestemmingsreserves.

4.1.3 Toelichting op de balans

Toelichting op de activa

Vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

Overige investeringen met economisch nut

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de historische verkrijgingsprijs verminderd met de gedane afschrijvingen en eventuele investeringsbijdragen. De investeringen worden geactiveerd inclusief BTW, omdat de BTW voor Holland Rijnland een onderdeel van de kosten vormt.

De afschrijvingstermijn wordt bepaald op basis van artikel 12 van de Verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid van Holland Rijnland over het waarderings- en afschrijvingsbeleid van de vaste activa. De materiële vaste activa met economisch nut - zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten - met een ondergrens van € 20.000 worden, te beginnen in het jaar na aanschaf, lineair afgeschreven, afhankelijk van de economische levensduur, in maximaal:

- 10 jaar voor telefooninstallaties, bekabeling en meubilair;
- 5 jaar voor automatiseringsapparatuur;
- 5 jaar voor software.

De afschrijving van de niet genoemde soorten investeringen wordt afgestemd op de verwachte economische levensduur.

Materiele vaste activa	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
- Overige investeringen met een economisch nut	25.287	16.858
Totaal Materiele vaste activa	25.287	16.858

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de overige investeringen met een economisch nut.

	Boekwaarde 01-01-2024	Investeringen	Des- investeringen	Af- schrijvingen	Bijdragen van derden	Af- waarderingen	Boekwaarde 31-12-2024
Meubilair 2016	25.287	-	-	8.429	-	-	16.858
Totaal	25.287	-	-	8.429	-	-	16.858

Er zijn geen investeringen gedaan in 2024.

• Vlottende activa

• Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Holland Rijnland heeft in 2023 een malus opgelegd aan de vervoerder van het Collectief Vraagafhankelijk Vervoersysteem wegens het niet nakomen van contractuele verplichtingen voor het WMO-vervoer en openbaar vervoer. Het zero-emissie deel is gecrediteerd en het WMO-deel van de malus met een omvang van € 74K keert Holland Rijnland na ontvangst uit aan de deelnemende gemeenten. Op het moment van het opstellen van deze jaarstukken is de betaling van de vervoerder niet ontvangen en zal deze ontvangst zo spoedig mogelijk worden uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
- Overige vorderingen op openbare lichamen	305.230	791.253
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	33.843.713	31.964.121
- Debiteuren algemeen	255.687	161.920
- Nog te ontvangen bedragen	0	1.989
Totaal Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	34.404.631	32.919.283

• Schatkistbankieren

Conform de wet FIDO is Holland Rijnland verplicht om overtollige middelen boven de doelmatigheidsdrempel aan te houden in de schatkist van het Rijk. Voor 2024 bedraagt de doelmatigheidsdrempel € 1.000.000 (Regeling schatkistbankieren decentrale overheden).

De middelen die, in het kader van de doelmatigheidsdrempel, buiten 's Rijks Schatkist zijn gehouden, zijn:

Middelen buiten 's Rijks Schatkist	2024
Kwartaal 1	151.120
Kwartaal 2	190.021
Kwartaal 3	160.367
Kwartaal 4	126.580

Geconcludeerd kan worden dat over 2024 de doelmatigheidsdrempel niet is overschreden.

• Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
- Kassaldi	0	0
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	122.867	273.588
Totaal Liquide middelen	122.867	273.588

• Overlopende activa

De overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	355.099	285.466
- Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.083.949	945.785
Totaal Overlopende activa	1.439.049	1.231.250

Verloopoverzicht overlopende activa

Op de balans staan nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen. Deze ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. Ze zijn als volgt te specificeren.

Omschrijving specifieke uitkering	Saldo per 01-01-2024	Toevoegingen	Afboekingen	Ontvangen bedragen	Saldo per 31-12-2024
Leader Holland Rijnland	224.361	13.019	5.300	84.514	147.566
Subsidieregeling CVV / PZH Regiotaxi 2021	69.000			69.000	0
Subsidieregeling CVV / PZH Regiotaxi 2022	26.738			26.738	0
Versnellingstafel Woningbouw Holland Rijnland 2023	35.000			35.000	0
Versnellingstafel Woningbouw Holland Rijnland 2024	0	100.000		80.000	20.000
Regionale asielopgave 2023-2024	0	45.000		45.000	0
Regionale asielopgave 2024-2025	0	117.900		0	117.900
Totaal Overlopende activa	355.099	275.919	5.300	340.252	285.466

Toelichting op de passiva

Vaste passiva

Reserves

Indien beschikbare middelen in enig jaar niet worden uitgegeven op een reguliere taak (dat is een taak opgenomen in de gemeenschappelijke regeling en jaarlijks voorkomend in de exploitatie), dan kunnen overschotten die het volgend jaar niet opnieuw worden begroot worden toegevoegd aan een bestemmingsreserve.

Indien er sprake is van cofinanciering met betrekking tot een reguliere taak, dan worden de overlopende middelen gesplitst in een bestemmingsreserve en de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Eigen vermogen	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
- Algemene reserves	10.577	10.577
- Bestemmingsreserves	1.753.543	975.735
Totaal Reserves	1.764.120	986.313
- Gerealiseerd resultaat	-616.550	45.472
Totaal Eigen vermogen	1.147.570	1.031.785

Staat van reserves

	Saldo per 31-12-2023	Resultaat- bestemming 2023		Saldo per 01-01-2024	Toe- voeging 2024	Ont- trekking 2024	Saldo per 31-12-2024
Reserves		Toe- voeging	Ont- trekking				
Algemene reserve							
Algemene Reserve	10.577	0	0	10.577	0	0	10.577
Totaal Algemene reserve	10.577	0	0	10.577	0	0	10.577
Bestemmingsreserves							
Reserve Regionaal Bureau Leerrecht	213.012	0	0	213.012	0	213.012	0
Reserve Cofinanciering	760.015	0	214.345	545.670	0	201.487	344.182
Reserve Onderwijsarbeidsmarkt	98.653	0	61.000	37.653	0	37.653	0
Reserve Budgetoverheveling	0	37.318	0	37.318	0	37.318	0

Reserve Regionale energiestrategie (RES)	681.863	0	50.310	631.553	0	0	631.553
Totaal Bestemmingsreserves	1.753.543	37.318	325.655	1.465.206	0	489.470	975.735

Reserves Algemene Reserves

Doel van de reserve: Dekkingsmiddel bij het opvangen van financiële tegenvallers en calamiteiten.

Mutaties 2024:

Storting: Geen

Onttrekking: Geen

Reserve Regionaal Bureau Leerrecht

Doel van de reserve: Ter dekking onverwachte kosten.

Mutaties 2024:

Storting: Geen

Onttrekking: € 213.012 conform TuRap 2024

Deze reserve komt te vervallen per eind 2024 conform besluit TuRap 2024

Reserve cofinancieringsfonds

Doel van de reserve: Ter dekking van bijdragen aan projecten.

Mutaties 2024:

Storting: Geen

Onttrekking: € 214.345 conform resultaatbestemming 2023; € 201.487 conform systematiek TuRap 2024

Reserve onderwijsarbeidsmarkt

Doel van de reserve: Activiteiten onderwijsarbeidsmarkt.

Mutaties 2024:

Storting: Geen

Onttrekking: € 61.000 conform resultaatbestemming 2023; € 37.653 conform TuRap 2024

Deze reserve komt te vervallen per eind 2024 conform besluit TuRap 2024

Reserve Budgetoverheveling

Doel van de reserve: Overheveling van budgetten naar een volgend jaar.

Mutaties 2024:

Storting: € 37.318 conform resultaatbestemming 2023

Onttrekking: € 37.318 conform TuRap 2024

Reserve Regionale Energiestrategie (RES)

Doel van de reserve: Middelen die overgebleven zijn, kunnen bij resultaatbestemming worden gestort in deze reserve om ze in een later jaar weer te kunnen gebruiken.

Mutaties 2024:

Storting: Geen

Onttrekking: € 50.310 conform resultaatbestemming 2023

Voorzieningen

Volgens het BBV worden voorzieningen gevormd voor:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- De bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.
- De van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van voorschotbedragen ontvangen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

Voorzieningen	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
- Voorzieningen met een verplichting	125.269	317.970
Totaal Voorzieningen	125.269	317.970

De omvang van voorzieningen is afgestemd op het verwachte risico. Per voorziening is in de toelichting aangegeven wat de (kwantitatieve) grondslag is voor de omvang van de voorziening. Het verloop van de voorzieningen in 2024 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Voorzieningen	Saldo per 01-01-2024	Toevoeging	Aanwending	Vrijgevalle bedragen	Saldo per 31-12-2024
Voorziening Verlofsparen	98.000	0	0	24.910	73.090
Voorziening personeelslasten	17.000	244.880	17.000	0	244.880
Voorziening Malus HR-deel 2023	10.269	0	0	10.269	0
Totaal Voorzieningen	125.269	244.880	17.000	35.179	317.970

- Voorziening Verlofsparen

Vanaf het kalenderjaar 2022 is in de cao Gemeenten en SGO opgenomen dat werknemers verlof kunnen sparen door verlof aan te merken als spaarverlof. Als spaarverlof aangemerkt bovenwettelijk verlof verjaart met deze wijziging niet meer, waardoor werknemers dit kunnen opsparen en op een voor hen gewenst moment kunnen opnemen.

Het BBV schrijft voor te moeten voorzien voor (de toename in) het bovenwettelijk verlof (inclusief IKB), tenzij kan worden beredeneerd dat het saldo structureel gelijk blijft. Holland Rijnland stelt dat in het geval van een toename van 5% of meer geen sprake is van een structureel gelijkblijvend saldo. In dat geval moet Holland Rijnland de waarde van het toegenomen deel toevoegen aan de voorziening. Voor 2024 is de waarde bepaald op € 73.090. In 2024 is er geen (spaar)verlof opgenomen dat noopte tot tijdelijke vervanging, maar door een afname in het saldo bovenwettelijke verlofuren heeft een vrijval van € 24.910 plaatsgevonden op de voorziening.

- Voorziening personeelslasten

Dit betreft op de balansdatum bestaande personele risico's voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. Het BBV schrijft voor deze lasten te voorzien.

- Voorziening Malus HR-deel 2023

Deze voorziening is vrijgevalle, aangezien de provincie Zuid-Holland heeft aangegeven dit niet te verrekenen met de ontvangen CVV-subsidie vanuit de provincie.

Vlottende passiva

• Netto vlottende schulden

De netto vlottende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Aangezien we tot op heden geen grote overschrijdingen verwachten op de RIF-projecten, is er eind 2024 door het Algemeen Bestuur besloten om € 1,8 miljoen van de rentebaten op de RIF gelden over de periode tot en met 2023 terug te betalen aan de deelnemende gemeenten. Deze terugbetaling vindt plaats in 2025. Dit veroorzaakt het grote verschil tussen de boekwaarde 2023 en 2024.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Overige schulden		
- Crediteuren	601.619	343.453
- Overige schulden	383.277	2.258.017
Totaal Netto vlottende schulden	984.896	2.601.470

• Overlopende passiva

Met ingang van 1 januari 2008 schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor, dat in geval van overblijvende middelen op een incidentele, additionele taak of project (er is dus sprake van een concrete bestedingsverplichting) deze middelen worden opgenomen bij de overlopende passiva onder de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Ook in geval van Rijksgelden waarbij de gemeenten als doorgeefluik fungeren (denk aan de Vinexregeling/ ISV-gelden), dienen deze gelden te worden opgenomen bij de overlopende passiva onder 'vooruit ontvangen derden gelden', daar de gelden door derden (lees het Rijk) zijn beklemd.

Indien er sprake is van cofinanciering met betrekking tot een reguliere taak, dan worden de overlopende middelen gesplitst in een *bestemmingsreserve* en *vooruit ontvangen derden gelden*.

Overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
- Totaal verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	3.164.458	1.899.125
- Totaal van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (voor toelichting zie bijlage 5.9 Staat overlopende passiva)	30.569.641	28.590.631
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0	0
Totaal Overlopende passiva	33.734.099	30.489.756

Staat van overlopende passiva

De specificatie van de nog niet bestede ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen om de lasten van volgende begrotingsjaren te dekken, is als volgt.

Omschrijving	Saldo per 01-01-2024	Toevoeging	Besteding	Saldo per 31-12-2024
RIF gelden	27.773.869	5.872.514	6.542.392	27.103.992
RIF rente	1.989.329	1.152.803	1.994.334	1.147.798
Subtotaal RIF-project:	29.763.198	7.025.317	8.536.725	28.251.790
Aanpak jeugdwerkloosheid	51.513		51.513	0
Genoegdoening PZH voor de Duinpolderweg	60.000			60.000
SPUK Regionale Energie Strategie	489.473		489.473	0
VSV Leiden	7.266		7.266	0
Groene Klaver	14.760		14.760	0
Subsidieregeling CVV / PZH Regiotaxi 2023	139.414		139.414	0
Subsidieregeling CVV / PZH Regiotaxi 2024	0	348.000	257.462	90.538
Gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid 2022	11.200			11.200
Gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid 2023	32.816			32.816
Gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid 2024	0	602.962	591.961	11.001
Leader Hollandse Plassen	0	230.514	97.229	133.285
Subtotaal Projecten programma inhoudelijke agenda:	806.442	1.181.476	1.649.078	338.840
Totaal Overlopende passiva	30.569.641	8.206.793	10.185.803	28.590.630

Het totaal aan verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in het volgende begrotingsjaar tot betaling komen betreft € 1.899K:

- Het WMO-deel van de malus met een omvang van € 74K keert Holland Rijnland na ontvangst uit aan de deelnemende gemeenten
- RIF Groenprogramma € 880K
- Groene Klaver € 14K
- Facturen die in 2025 zijn ontvangen, maar betrekking hebben op 2024 € 931K

4.1.4 Overzicht van niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen

Onderwerp / omvang van de verplichting
* Huur van het pand Schuttersveld 9 (1e verdieping, incl. servicekosten) / huurovereenkomst vanaf 01-03-2021 en loopt tot en met 28 februari 2031. Kosten per jaar circa € 265.000 incl BTW.
* Dienstverleningsovereenkomst met Gemeente Leiden. De overeenkomst loopt tot 31 december 2025. Totale waarde 2025: € 850.000
* Waarde van het restant verlofuren over 2024 à € 177.374

4.2 Overzicht van baten en lasten

Naar programma	L/B	Rekening 2023	Primitieve begroting 2024	Begrotings wijzigingen 2024	Begroting na wijziging	Rekening 2024	Verschil 2024
Strategie en Beleid	Lasten	5.432.930	3.617.755	3.127.648	6.745.403	5.683.006	1.062.397
	Baten	-3.382.929	-1.017.200	-3.315.792	-4.332.992	-3.631.862	-701.130
Saldo		2.050.001	2.600.555	-188.144	2.412.411	2.051.145	361.266
Regionale Uitvoering	Lasten	2.831.142	3.350.894	107.439	3.458.333	3.456.814	1.519
	Baten	-1.542.163	-1.746.783	-78.885	-1.825.668	-1.840.219	14.551
Saldo		1.288.979	1.604.111	28.554	1.632.665	1.616.595	16.070
Bedrijfsvoering	Lasten	56.884	-	96.256	96.256	241.588	-145.332
	Baten	-	-	-	-	-6.415	6.415
Saldo		56.884	-	96.256	96.256	235.173	-138.917
Totaal Programma's	Lasten	8.320.956	6.968.649	3.331.343	10.299.992	9.381.408	918.584
	Baten	-4.925.092	-2.763.983	-3.394.677	-6.158.660	-5.478.496	-680.164
Saldo		3.395.864	4.204.666	-63.334	4.141.332	3.902.913	238.419
Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten	-	-	97	97	264	-167
	Baten	-6.251.362	-6.635.845	-147.035	-6.782.880	-6.717.942	-64.938
Saldo		-6.251.362	-6.635.845	-146.938	-6.782.783	-6.717.678	-65.105
Overhead	Lasten	3.544.668	2.846.068	645.746	3.491.814	3.386.715	105.099
	Baten	-115.206	-150.000	60.474	-89.526	-127.952	38.426
Saldo		3.429.462	2.696.068	706.220	3.402.288	3.258.763	143.525
Totaal Lasten		11.865.623	9.814.717	3.977.186	13.791.903	12.768.388	1.023.515
Totaal Baten		-11.291.659	-9.549.828	-3.481.238	-13.031.066	-12.324.390	-706.676
Saldo van baten en lasten		573.964	264.889	495.948	760.837	443.998	316.839
Storting in reserves		197.530	-	121.141	121.141	-	121.141
Onttrekking uit reserves		-154.944	-264.889	-550.449	-815.338	-489.470	-325.868
Saldo reserveringen		42.586	-264.889	-429.308	-694.197	-489.470	-204.727
Resultaat		616.550	-	66.640	66.640	-45.472	112.112

4.2.1 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Toelichting programma Strategie en Beleid

Product		Rekening 2023	Primitieve begroting 2024	Begrotings wijzigingen 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil 2024
Fondsen en Subsidies	Baten	-2.040.118	-590.200	-1.352.124	-1.942.324	-1.364.042	-578.282
	Lasten	2.576.494	1.111.473	1.245.743	2.357.216	1.763.211	594.005
Subtotaal Fondsen en subsidies		536.376	521.273	-106.381	414.892	399.169	15.723
Projecten	Baten	-1.026.340	-417.000	-1.661.804	-2.078.804	-1.889.403	-189.401
	Lasten	1.167.790	632.020	1.825.307	2.457.327	2.078.456	378.871
Subtotaal Projecten		141.450	215.020	163.503	378.523	189.053	189.470
Regionaal beleid en monitoring	Baten	-221.908	-	-260.114	-260.114	-326.667	66.553
	Lasten	539.807	273.564	601.313	874.877	857.577	17.300
Subtotaal Regionaal beleid en monitoring		317.899	273.564	341.199	614.763	530.910	83.853
Regionale investeringsagenda	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	538.323	455.826	50.737	506.563	435.083	71.480
Subtotaal Regionale investeringsagenda		538.323	455.826	50.737	506.563	435.083	71.480
Strategie en Beleid Algemeen	Baten	-84.563	-	-41.750	-41.750	-41.750	-
	Lasten	228.087	860.252	-661.738	198.514	203.883	-5.369
Subtotaal Strategie en Beleid Algemeen		143.524	860.252	-703.488	156.764	162.133	-5.369
Toekomstverkenningen	Baten	-10.000	-10.000	-	-10.000	-10.000	-
	Lasten	337.987	284.620	66.286	350.906	344.796	6.110
Subtotaal Toekomstverkenningen		327.987	274.620	66.286	340.906	334.796	6.110
Voorziening Strategie en Beleid	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	44.442	-	-	-	-	-
Subtotaal Voorziening Strategie en Beleid		44.442	-	-	-	-	-
Storting in reserves		197.530	-	121.141	121.141	-	121.141
Onttrekking uit reserves		-	-264.889	-300.119	-565.008	-239.140	-325.868
Saldo reserveringen		197.530	-264.889	-178.978	-443.867	-239.140	-204.727
Resultaat		2.247.531	2.335.666	-367.122	1.968.544	1.812.004	156.540

Fondsen en Subsidies

Baten: - € 578K (Nadeel)

- RIF - € 510K (Nadeel) Er zijn minder lasten op het product RIF in 2024 gerealiseerd dan opgenomen in de begroting, waardoor we ook minder baten hebben gerealiseerd. Aangezien de lasten en baten op het RIF communicerende vaten zijn, heeft dit geen invloed op het resultaat.
- Leader- € 26K (Nadeel) Door de lagere lasten ook lagere baten. Daarnaast een afboeking LEADER 2021 van € 5K
- Mobiliteit -€ 42K (Nadeel) De subsidiabele lasten zijn lager dan verwacht, dus daardoor ook lagere baten;

Lasten: 594K (Voordeel)

- RIF € 510K (Voordeel) De lasten op het Groenfonds zijn lager uitgevallen dan begroot door de projectleider. Dit verklaren we door dat lasten waarvan we hadden verwacht dat deze nog moesten worden genomen in 2024 reeds in 2023 waren gerealiseerd. Aangezien de lasten en baten op het RIF communicerende vaten zijn, heeft dit geen invloed op het resultaat.
- LEADER € 23K (Voordeel) lagere lasten dan verwacht
- Mobiliteit € 21K (Voordeel), dit betreft € 9K hogere besteding aan mobiliteit dan verwacht en € 30K minder lasten met betrekking tot lokale projecten.
- Cofinanciering € 40K (Voordeel). De lasten vallen beperkt lager uit dan begroot.

Projecten

Baten: -189K (Nadeel)

- RES -€ -189K (Nadeel). Dit betreft -€ 157K lagere baten SPUK Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie. Hier staan uiteraard ook lagere lasten tegenover. Daarnaast is in de begroting een te hoge Nationale bijdrage Energiesysteem opgenomen van - € 23K en een te hoge gemeentelijke bijdrage van -€ 9K

Lasten: 378K (Voordeel)

- RES € 311K (Voordeel)
 - SPUK NPLW € 157K (Voordeel) Dit wordt vooral veroorzaakt door opdrachten voor de taskforce vraagontwikkeling en kennis die deels in 2024 zijn uitgevoerd en doorlopen in 2025. Voor warmte vallend onder SPUK is er minder besteed aan Governance. Doordat het tijd heeft gekost voordat de gemeenten in stelling zijn gebracht om hier de regionale verdieping op de samenwerking aan te gaan, zullen deze gelden grotendeels in 2025 worden besteed.
 - Overige lasten RES € 154K (Voordeel)
 - -€ 69K (Nadeel): Het contractmanagement van Europese aanbestede ondersteuning, het Provinciale traject om de warmtetransitie vlot te trekken, de lobby richting het Rijk voor betere randvoorwaarden voor de warmtetransitie en de nieuwe manier van werken met nieuwe opgaves voor het RES-team, leidde tot dit voordeel

- € 199K (Voordeel): Het gebruik van de taskforces is vraag gestuurd op basis van de behoeftes van gemeenten. De opstartfase had tijd nodig en startte pas in april. De opdrachten zijn gegeven conform begroting, maar diverse uitvoeringen startten in 2024 en lopen door in 2025. De begroting hield hierbij rekening met extra werklast naar aanleiding van de Omgevings Effect Rapportage. Echter, hierdoor konden gemeenten juist niet extra versnellen.
- Doorfietsroutes € 57K (Voordeel) Het onderzoek naar een tweede doorfietsroute heeft niet plaatsgevonden. Ook het Themacafé met bijbehorende kosten vond niet plaats.
- Regiodeal Greenports € 3K (Voordeel) Lagere personeelslasten dan verwacht
- Kantoren- en bedrijventerreinenstrategie € 7K (Voordeel) Lagere lasten met betrekking tot de kantorenmonitor

Regionaal beleid en Monitoring

Baten: 67K (Voordeel) Dit betreft:

- Huisvesting Asielzoekers € 67K (Voordeel) Hogere baten Midden Holland 24K en hogere baten subsidie Provincie van 43K

Lasten: € 17K (Voordeel) Dit betreft:

- Arbeidsmarktregio € 10K (Voordeel) Lagere inhuurlasten dan begroot
- Wonen €10K (Voordeel) Lagere inhuurlasten dan begroot
- OV-concessies -€ 7K (Nadeel) Hogere inhuurlasten dan begroot
- Huisvesting asielzoekers € 4K (Voordeel) Lagere inhuurlasten dan begroot

Regionale Investeringsagenda

Baten: -

Lasten: 71K (Voordeel) Dit betreft:

- RIA 71K In de Turap werd er nog vanuit gegaan dat Holland Rijnland vooruitlopend op de aanvang van de RIA middelen zou inzetten om projecten op te starten. Deze activiteiten hebben we uiteindelijk niet uitgevoerd.

Strategie en Beleid Algemeen

Baten: -

Lasten: -€ 5K (Nadeel) Deze overschrijding betreft:

- Strategie en Beleid -€ 5K (Nadeel) overschrijding vooral veroorzaakt door hogere inhuurlasten.

Toekomstverkenningen

Baten: -

Lasten: 6K (Voordeel) Dit betreft:

- Economie -€ 27K (Nadeel), lagere inhuur 19K en hogere lasten Economic Board -€ 14K en Economisch onderzoek Holland Rijnland en kantorenmonitor 2024 -€ 34K
- Openbaar Vervoer & duurzame mobiliteit € 32K (Voordeel), de OV-visie is niet uitgevoerd, voorstel aan het algemeen bestuur wordt om dit alsnog uit te voeren in 2025 en dit op te nemen in de bestemmingsreserve budgetoverheveling
- Groenprogramma 2.0 € 1K (Voordeel)

Bestemmingsreserves

Baten: -€ 205K (Voordeel)

- Bestemmingsreserve regionale Energiestrategie (RES) -€ 90K. De lasten SPUK zijn lager dan begroot, waardoor er geen onttrekking aan de bestemmingsreserve plaatsvindt.
- Bestemmingsreserve cofinanciering -€ 115K. Deze onttrekking is minder groot dan verwacht. Dit komt doordat in de Turap nog werd voorgesteld de overschrijding van de lasten Regionale Investeringsagenda ten opzichte van de primaire begroting te onttrekken aan de bestemmingsreserve. Doordat er nu geen overschrijding plaatsvindt ten opzichte van de primaire begroting, vindt er ook geen onttrekking plaats.

Toelichting programma Regionale Uitvoering

Product		Rekening 2023	Primitieve begroting 2024	Begrotings wijzigingen 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil 2024
Regionaal Bureau Leerrecht	Baten	-1.260.058	-1.281.783	-248.885	-1.530.668	-1.548.328	17.660
	Lasten	2.211.117	2.322.073	399.409	2.721.482	2.711.129	10.353
Subtotaal Regionaal Bureau Leerrecht		951.058	1.040.290	150.524	1.190.814	1.162.802	28.012
Regiotaxi	Baten	-258.855	-445.000	170.000	-275.000	-264.526	-10.474
	Lasten	300.855	529.378	-182.640	346.738	332.219	14.519
Subtotaal Regiotaxi		41.999	84.378	-12.640	71.738	67.692	4.046
Woonurgenties	Baten	-23.249	-20.000	-	-20.000	-27.365	7.365
	Lasten	305.496	499.443	-109.330	390.113	413.466	-23.353
Subtotaal Woonurgenties		282.247	479.443	-109.330	370.113	386.101	-15.988
Voorziening Regionale Uitvoering	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	13.674	-	-	-	-	-
Subtotaal Voorziening Regionale Uitvoering		13.674	-	-	-	-	-
Storting in reserves		-	-	-	-	-	-
Onttrekking uit reserves		-	-	-213.012	-213.012	-213.012	-
Saldo reserveringen		-	-	-213.012	-213.012	-213.012	-
Resultaat		1.288.979	1.604.111	-184.458	1.419.653	1.403.583	16.070

Regionaal Bureau Leerrecht

Baten: € 17K (Voordeel) Dit betreft:

- Kwalificatieplichthandhaving -€ 1K (Nadeel)
- Leidse VSV-projecten -€ 3K (Nadeel)
- Regionale gemeentelijke VSV-projecten € 24K(Voordeel) Er zijn meer werkzaamheden verricht dan verwacht en daardoor een hogere bijdrage van €25K
- RBL Pilots -€2K (Nadeel)

Lasten: € 10K (Voordeel) Dit betreft:

- Leerplichthandhaving € 18K (Voordeel)
- Kwalificatieplichthandhaving €15K (Voordeel)
- Leidse VSV-projecten -€ 2K (Nadeel)
- Regionale gemeentelijke VSV-projecten -€ 26K (Nadeel) Er zijn meer werkzaamheden verricht dan verwacht.

- RBL Pilots € 6K (Voordeel) dit betreft opbrengsten 2023, die per abuis niet in de jaarstukken 2023 terecht zijn gekomen.

Regiotaxi

Baten: - € 10K (Nadeel) Dit betreft:

- Regiotaxi -10K (Nadeel) minder subsidiabele kosten, dus een lagere bijdrage van de provincie van -€ 20K en een vrijval voorziening 10K

Lasten: € 15K (Voordeel) Dit betreft:

- Regiotaxi 15K, Minder ritten vervoersbedrijf € 28K(Voordeel), personeelslasten, Klanttevredenheidsonderzoek en drukwerk hogere lasten dan ingeschat -€13K (Nadeel).

Woonurgenties

Baten: € 7K (Voordeel) Dit betreft:

- Woonurgenties € 7K, hogere legesopbrengsten.

Lasten: -€ 23K (Nadeel) Dit betreft:

- Woonurgenties -€ 23K (Nadeel), hogere inhuurlasten door ziekte -€ 20K en lagere advieskosten van -€ 3 K

Bestemmingsreserves

Baten:-

Lasten: -

Toelichting programma Bedrijfsvoering

Product		Rekening 2023	Primitieve begroting 2024	Begrotings wijzigingen 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil 2024
Algemene Dekkingsmiddelen	Baten	-6.251.362	-6.635.845	-147.035	-6.782.880	-6.717.942	-64.938
	Lasten	-	-	97	97	264	-167
Subtotaal Algemene Dekkingsmiddelen		-6.251.362	-6.635.845	-146.938	-6.782.783	-6.717.678	-65.105
Overhead	Baten	-115.206	-150.000	60.474	-89.526	-127.952	38.426
	Lasten	3.544.668	2.846.068	645.746	3.491.814	3.386.715	105.099
Subtotaal Overhead		3.429.462	2.696.068	706.220	3.402.288	3.258.763	143.525
Overige baten en lasten	Baten	-	-	-	-	-6.415	6.415
	Lasten	-	-	96.256	96.256	241.588	-145.332
Subtotaal Overige baten en lasten		-	-	96.256	96.256	235.173	-138.917
Voorziening Bedrijfsvoering	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	56.884	-	-	-	-	-
Subtotaal Voorziening Bedrijfsvoering		56.884	-	-	-	-	-
Storting in reserves		-	-	-	-	-	-
Onttrekking uit reserves		-154.944	-	-37.318	-37.318	-37.318	-
Saldo reserveringen		-154.944	-	-37.318	-37.318	-37.318	-
Resultaat		-2.919.960	-3.939.777	618.220	-3.321.557	-3.261.060	-60.497

Algemene dekkingsmiddelen

Baten: -€ 65K (Nadeel)

- Treasury - € 65K, er is € 65K meer rente toegevoegd aan het Regionaal Investeringsfonds dan verwacht. Ten tijde van de begrotingswijziging was er per abuis een onjuiste verdeling rente RIF versus rente Holland Rijnland.

Lasten: -

Overhead

Baten: € 38K (Voordeel)

- Overhead Holland Rijnland € 38K, dit betreft een hogere bijdrage van Serviceorganisatie Zorg dan eerder verwacht. Hier staan uiteraard ook hogere lasten tegenover.

Lasten: € 105K (Voordeel)

- Overhead € 105K, dit betreft een lagere bijdrage aan Interne dienstverlening en advisering Leiden, met name veroorzaakt door lagere inhuurlasten financieel adviseur € 52K, lagere telefonielasten door een beter en goedkoper contract € 18K, de ontwikkeling van de huisstijl voor de nieuwe website is nog niet uitgevoerd € 15K, mutatie in het verlofsparen € 31K, werving en selectie secretaris -€ 22K en hogere huurlasten door een hogere eindafrekening 2023 van € 10K.

Overige baten en lasten

Baten: € 7K (Voordeel)

- Overige baten en lasten € 7K, vrijval suppletieaangifte 2023

Lasten: - € 145K (Nadeel)

- Overige baten en lasten - € 145K, er is in overeenstemming met de regels van Besluit, Begroting en Verantwoording een voorziening gevormd voor personeel dat afgelopen jaar de organisatie heeft verlaten en waarvoor we met betrekking tot de WW eigen risicodragend zijn -€ 125K. Daarnaast heeft de organisatie conform BBV een voorziening getroffen voor RVU-lasten -€ 38 K. Verder zijn er nog uitkeringskosten van oud personeel. Deze medewerker is met terugwerkende kracht in de ziektewet gekomen in plaats van de Werkloosheidswet. Dit betreft een voordeel van € 18K.

Bestemmingsreserves

Baten:-

Lasten: -

Overzicht incidentele baten en lasten

In verband met de aanscherping van het financieel toezicht moet volgens de Gemeentewet een overzicht van structureel en reëel evenwicht worden opgenomen in de jaarrekening. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is hierop aangepast. Het Algemeen Bestuur en de financieel toezichthouder zijn nu beter in staat om vast te stellen of er sprake is van een structureel en reëel evenwicht. Van structureel evenwicht is sprake als de structurele (meerjarige) lasten worden gedekt door structurele baten.

De bepaling van het structureel evenwicht verloopt als volgt:

Totaal van de baten en lasten van de programma's en algemene dekkingsmiddelen
af: de incidentele baten en lasten per programma en algemene dekkingsmiddelen
Blijft over het totaal van de structurele baten en lasten programma's en algemene dekkingsmiddelen
bij: de structurele verrekeningen met de reserves
Geeft het totaal structureel begrotingssaldo en meerjarenraming

De uitgewerkte tabel voor de bepaling van het structureel evenwicht is hierna opgenomen. Die tabel bevat het voorgeschreven:

- Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma;
- Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Incidentele Lasten / baten

Programma	Toelichting	Lasten 2024	Baten 2024	Saldo
Saldo lasten en baten		12.768.388	-12.324.390	443.998
Toevoeging en onttrekkingen aan reserves	1. Onttrekking aan de bestemmingsreserve Budgetoverheveling		-37.318	-37.318
	2. Onttrekking aan de bestemmingsreserve Regionaal Bureau Leerplicht		-213.012	-213.012
	3. Onttrekking aan de bestemmingsreserve Onderwijsarbeidsmarkt		-37.653	-37.653
	4. Onttrekking aan de bestemmingsreserve Cofinanciering		-201.487	-201.487
Saldo toevoeging en onttrekkingen aan reserves		-	-489.470	-489.470
Saldo na bestemming		12.768.388	-12.813.860	-45.472
Waarvan incidentele lasten en baten	Strategie en Beleid	-	-	-
	Regionale Uitvoering	-	-	-
	Bedrijfsvoering	-	-	-
Structureel begrotingssaldo		12.768.388	-12.813.860	-45.472

Toelichting incidentele baten en lasten / saldo structurele exploitatie:

Toelichting incidentele lasten en baten	
1	Dit is een incidentele onttrekking. In 2023 heeft er een toevoeging aan de bestemmingsreserve budgetoverheveling plaatsgevonden ten behoeve van het in 2024 uitvoeren van activiteiten regietafels huisvesting asielzoekers. Deze reserve is in 2024 voor het gehele bedrag onttrokken, aangezien de activiteiten hebben plaatsgevonden.
2	Dit is een incidentele onttrekking. De gehele reserve is onttrokken om de extra noodzakelijke capaciteit voor leerplighthandhaving voor 2024 te bekostigen. Dit is besloten in de Tussentijdse rapportage. Voor 2025 en verder is de formatie voor leerplighthandhaving uitgebreid en zijn de daarmee gemoeide lasten structureel in de begroting opgenomen.
3	Dit is een incidentele onttrekking aan de bestemmingsreserve Onderwijsarbeidsmarkt. In 2024 heeft Holland Rijnland activiteiten uitgevoerd in het kader van de beleidsdoelen waarvoor deze bestemmingsreserve is ingesteld.
4	Dit is een incidentele onttrekking aan de bestemmingsreserve Cofinanciering. In 2024 heeft Holland Rijnland activiteiten uitgevoerd in het kader van de beleidsdoelen waarvoor deze bestemmingsreserve is ingesteld.

Evenwicht structurele lasten en baten

Totaal structurele lasten en baten		12.768.388	-12.813.860
Structureel saldo			-45.472
Structureel evenwicht			Ja

Overzicht per taakveld

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 24; lid 3 d) is de verplichting vastgesteld de jaarrekening een bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld bevat.

Hoofdtakveld			Lasten	Baten
Bestuur en ondersteuning	0.10	Mutaties reserves	-	-489.470
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	45.472	-
	0.4	Overhead	3.386.715	-127.952
	0.5	Treasury	264	-82.097
	0.8	Overige baten en lasten	241.588	-6.415
	Totaal		3.674.040	-705.935
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1	Verkeer en vervoer	973.446	-1.029.609
	2.5	Openbaar vervoer	175.085	-290.394
	Totaal		1.148.531	-1.320.002
Economie	3.1	Economische ontwikkeling	2.896.317	-2.867.381
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	66.839	-41.485
	Totaal		2.963.156	-2.908.866
Onderwijs	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.711.129	-5.634.668
	Totaal		2.711.129	-5.634.668
Sport, cultuur en recreatie	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	714.224	-796.692
	Totaal		714.224	-796.692
Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	332.219	-415.718
	6.5	Arbeidsparticipatie	234.539	-169.446
	Totaal		566.757	-585.164
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.1	Ruimtelijke ordening	70.938	-41.750
	8.3	Wonen en bouwen	965.085	-820.783
	Totaal		1.036.022	-862.533
Totaal			12.813.860	-12.813.860

Wet Normering Bezoldiging topfunctionarissen publiek en semipublieke sector (WNT)

Openbaarmakingsverplichting Wet Normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze sectoren zijn op basis van de WNT verplicht om bezoldigingsgegevens van topfunctionarissen openbaar te maken. Topfunctionarissen zijn diegenen die behoren tot het hoogste uitvoerende of toezichthoudende orgaan, of de laag daaronder, en in die rol verantwoordelijk voor de gehele instelling of rechtspersoon. Bij gemeenten zijn in ieder geval de gemeentesecretaris en de griffier topfunctionarissen. Daarnaast moeten bezoldigingsgegevens en eventuele ontslagvergoedingen van andere medewerkers met een dienstbetrekking worden vermeld, zodra de bezoldiging in totaal hoger is dan het bezoldigingsmaximum. Dit geldt ook voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking. In dat geval wordt wel rekening gehouden met het aantal kalenderdagen en in welke deeltijdfactor de functionaris werkt.

Deze verantwoording 2024 is opgesteld op basis van de voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen geldende algemene WNT-maximum van € 233.000. Er zijn geen bezoldigingen betaald die boven dit wettelijke maximum uitkomen.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2024	
Organisatie	Holland Rijnland
Naam	Vokurka L.P.
Functie	Directeur
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01-2024 - 31-12-2024
Omvang dienstverband (in fte)	1
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	123.984
Beloningen betaalbaar op termijn	21.068
<i>Bezoldiging</i>	<i>145.052</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.

Gegevens 2024	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.
Gegevens 2023	
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01-2023 - 31-12-2023
Omvang dienstverband (in fte)	1,0 fte
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	120.314
Beloningen betaalbaar op termijn	20.134
<i>Bezoldiging</i>	140.448
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder

Naam topfunctionaris	Functie
J.W.E. Spies	Lid Dagelijks Bestuur
I.G. Mostert	Lid Dagelijks Bestuur
Y. van Delft	Lid Dagelijks Bestuur
P.J. Heijkoop	Lid Dagelijks Bestuur
J.A.C. Langeveld	Lid Dagelijks Bestuur
R.J. van Duijn	Lid Dagelijks Bestuur
P. de Bruijn	Lid Dagelijks Bestuur
P.A.C.M. van der Velden	Lid Dagelijks Bestuur
E. de Veth-Braat	Lid Algemeen Bestuur
A.M. Noordermeer-Krommendam	Lid Algemeen Bestuur
C.J. Cornet	Lid Algemeen Bestuur
C.H. Langeveld	Lid Algemeen Bestuur
N.G. van Egmond	Lid Algemeen Bestuur
A. Heijstee-Bolt	Lid Algemeen Bestuur
C.L. Visser	Lid Algemeen Bestuur
L.M. van der Plas	Lid Algemeen Bestuur
A. Kargin	Lid Algemeen Bestuur

Naam topfunctionaris	Functie
E. Wijnands	Lid Algemeen Bestuur
M. Jones	Lid Algemeen Bestuur
H.K. Langenberg	Lid Algemeen Bestuur
S. Overduin	Lid Algemeen Bestuur
J.A.G.C.M. van der Wiel	Lid Algemeen Bestuur
C.P.M. van der Zwet	Lid Algemeen Bestuur
A. Pietersen	Lid Algemeen Bestuur
S.J. Oostwouder	Lid Algemeen Bestuur
A.P. Platen	Lid Algemeen Bestuur
R. ter Hark	Lid Algemeen Bestuur
P. van Bockhove	Lid Algemeen Bestuur
T. van der Hoeven	Lid Algemeen Bestuur
C. Oudendijk	Lid Algemeen Bestuur
F.A.M. Beijik	Lid Algemeen Bestuur
C. Hilverda-Van Leeuwen	Lid Algemeen Bestuur
E. Maassen	Lid Algemeen Bestuur
H. van der Elst	Lid Algemeen Bestuur
J. Schroot	Lid Algemeen Bestuur
P. Olthof	Lid Algemeen Bestuur
R. Onderwater	Lid Algemeen Bestuur
M. van Lent	Plv Lid Algemeen Bestuur
A. van Erk	Plv Lid Algemeen Bestuur
M. Roelofs	Plv Lid Algemeen Bestuur
Y. Peters-Adrian	Plv Lid Algemeen Bestuur
L.C. Vooijs	Plv Lid Algemeen Bestuur
E. den Haas	Plv Lid Algemeen Bestuur
T. Vos	Plv Lid Algemeen Bestuur
A. Raggars	Plv Lid Algemeen Bestuur
R.C.M. van der Wiel	Plv Lid Algemeen Bestuur
C.A.G.M. Egberts	Plv Lid Algemeen Bestuur
S.J. Oostwouder	Plv Lid Algemeen Bestuur
R.M. Carlier	Plv Lid Algemeen Bestuur
W.J.A. Verkleij-Eimers	Plv Lid Algemeen Bestuur
E. Bus	Plv Lid Algemeen Bestuur

Naam topfunctionaris	Functie
N. Janssen	Plv Lid Algemeen Bestuur
C. Breuer	Plv Lid Algemeen Bestuur
M.E.I. Volten-de Vos	Plv Lid Algemeen Bestuur
A. Deuzeman	Plv Lid Algemeen Bestuur
F.Q.A. van Trigt	Plv Lid Algemeen Bestuur
J.M. Valk	Plv Lid Algemeen Bestuur
M. van Sandick	Plv Lid Algemeen Bestuur

Tabellen 1b, 1c, 1e, 1f, 1g en 2: zijn over 2024 niet van toepassing.

Tabel 3: Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Rechtmatigheidsverantwoording - verantwoordelijkheid Dagelijks Bestuur van Holland Rijnland

De baten en lasten, alsmede de balansmutaties, moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik-criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het Dagelijks Bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met de door het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders, zoals de begroting en de verordeningen en met de bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het Algemeen Bestuur op 3 april 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het Algemeen Bestuur bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de bestemmingsreserves en is daarmee vastgesteld op € 127.684. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het Dagelijks Bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 292.832 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 127.684. De rapportagegrens die is vastgesteld Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het Dagelijks Bestuur overigens hetzelfde bedrag van € 127.684.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Tabel Rechtmatigheidsverantwoording	Bedrag
1A. Overschrijding lasten programma's	145.332
1B. Overschrijding investeringskredieten	0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3A. Onderschrijding van lasten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan het algemeen bestuur zijn gemeld.	0
3B. Onderschrijding van baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan het algemeen bestuur zijn gemeld.	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	145.332
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïd.	0
Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering))	145.332
Voorwaardencriterium	147.500
M&O criterium	0
Geen bevindingen	0

Tabel Rechtmatigheidsverantwoording	Bedrag
Totaal geconstateerde afwijkingen	292.832
Verantwoordingsgrens van 1%	127.684

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het Algemeen Bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het Dagelijks Bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

5 Besluit

Het Algemeen Bestuur van het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland;

gezien de rekening van lasten en baten van het samenwerkingsorgaan over het jaar 2024;

gelet op artikel 197 en volgende van de gemeentewet;

b e s l u i t:

De jaarrekening 2024 vast te stellen met een voordelig resultaat van € 45.472

Over de bestedings- en dekkingsvoorstellen separaat te besluiten.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland in de vergadering van 25 juni 2025.

Secretaris-directeur

P.J. Heijkoop
Voorzitter

6 Bijlagen

6.1 Compensabele BTW voor deelnemende gemeenten

Verdeling BTW voor BCF gemeenten 2024	Aantal inwoners CBS 1-1-2022	Aantal leerlingen 5-17jr 1-1-2022	Totaal BTW	Algemeen 13 gemeenten	Leerplicht 11 gemeenten obv leerlingen	Project LEADER 13 gemeenten	RES NPLW SPUK Alphen aan den Rijn	RES Rijksmiddelen Alphen aan den Rijn	RES Nationale bijdrage Energiesysteem Alphen aan den Rijn
Alphen ad Rijn	112.926	0	358.649	126.513	0	2.795	62.627	88.909	77.805
Hillegom	22.312	2.952	27.462	24.997	1.913	552	0	0	0
Kaag & Braassem	27.895	3.851	34.437	31.251	2.496	690	0	0	0
Katwijk	66.032	10.677	82.530	73.977	6.919	1.634	0	0	0
Leiden	125.074	13.742	152.123	140.123	8.905	3.095	0	0	0
Leiderdorp	27.464	3.893	33.971	30.768	2.523	680	0	0	0
Lisse	23.015	3.167	28.406	25.784	2.052	570	0	0	0
Nieuwkoop	29.304	0	33.555	32.830	0	725	0	0	0
Noordwijk	44.365	5.868	54.603	49.703	3.803	1.098	0	0	0
Oegstgeest	25.499	4.192	31.915	28.567	2.716	631	0	0	0
Teylingen	37.942	5.457	46.982	42.507	3.536	939	0	0	0
Voorschoten	25.627	4.151	32.035	28.710	2.690	634	0	0	0
Zoeterwoude	9.302	1.280	11.481	10.421	829	230	0	0	0
Totaal	576.757	59.230	928.148	646.151	38.382	14.274	62.627	88.909	77.805

6.2 Subsidies

Onderstaande tabellen geven een weergave van de besteding van verleende subsidie van de provincie Zuid-Holland voor de uitvoering van het collectief vraagafhankelijk vervoer (CVV) in 2024. Met het opnemen van deze informatie in de bijlage van de jaarstukken wordt in voldoende mate voorzien aan de gewenste verantwoordingsinformatie van de subsidieverstrekker.

Verantwoording CVV

1a. Verantwoording besteding subsidie CVV (regiotaxi)

Subsidie verstrekker: Provincie Zuid-Holland	Subsidie toekenning 2024	Uitgaven 2024	Verschil toekenning en uitgaven 2024
Project omschrijving			
Bijdrage CVV	350.000	172.462	177.538
Bijdrage beheersorganisatie	85.000	85.000	-
Totaal	435.000	257.462	177.538

1b. Financiële afwikkeling met subsidieverstrekker van subsidie CVV

Subsidie verstrekker: Provincie Zuid-Holland	Bevoorschotting 2024	Uitgaven 2024	Verschil bevoorschotting en uitgaven 2024
Project omschrijving			
Bijdrage CVV	280.000	172.462	107.538
Bijdrage beheersorganisatie	68.000	85.000	-17.000
Totaal	348.000	257.462	90.538

Het verschil tussen bevoorschotting en uitgaven 2024 heeft een omvang van € 90.538. Dit bedrag zullen we aan de subsidieverstrekker moeten terugbetalen aan de hand van een vaststellingsbeschikking. Deze zullen we naar verwachting medio 2025 van de provincie ontvangen.

Projecten cofinanciering

Subsidie project Cofinanciering	Nog lopende Beschikkingen	Lasten 2024	Lasten t/m 2024	Betaald t/m 2024	Vooruitbetaalde / Nog te betalen gelden
Schoon watervoorziening Boskoop	16.000	16.000	16.000	16.000	-
Kwartiermaker Human Capital-sierteeltregio EBZ	50.000	30.000	30.000	50.000	20.000
Deelakkoord Technolab	30.000	-	-	-	-
Centrum voor Innovatief Vakmanschap - Bio Sciences	100.000	-16.643	33.357	100.000	66.643
Duurzame Mobiliteit Unmanned Valley (Fase 2)	70.000	35.000	70.000	56.000	-14.000
Groene Hart Waterstof	100.000	50.000	100.000	100.000	-
Plasmatoorts - Circular Changes	100.000	20.000	100.000	100.000	-
Remote Sensing Sierteelt II	-	-	-	25.000	25.000
Schoonwatervoorziening Boskoop (Circulaire wateropslag)	75.000	27.500	65.000	60.000	-5.000
Subtotaal	541.000	161.857	414.357	507.000	92.643
Personele inzet	106.057	39.630	88.057		
Totaal	647.057	201.487	502.414	507.000	92.643